

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ประเทศไทยได้มีการติดต่อกับอารยประเทศมากขึ้น และในระยะนี้ประเทศตะวันตก เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เริ่มเข้ามาแสวงหาอาณานิคม ในแหลมอินโดจีน ได้ยึดครองประเทศเพื่อนบ้านของไทยไปแล้วหลายประเทศ เช่น อังกฤษได้รวมพม่าเข้าเป็นมณฑลหนึ่งของอินเดียในมหाराจอาณาจักรอังกฤษ และมีกรณีแย่งดินแดนในมลายูกับไทย ฝรั่งเศสก็ได้ประเทศญวนทั้งประเทศเป็นเมืองขึ้น แล้ว และมีกรณีแย่งดินแดนบางส่วนในลาวและกัมพูชาซึ่งไทยปกครองอยู่เช่นกัน¹ จากการมีกรณีพิพาทดินแดนกับ 2 ประเทศนี้ และประกอบกับประเทศเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ก็เสียเอกราชให้แก่ 2 ประเทศนี้แล้ว ย่อมแสดงให้เห็นว่าประเทศทั้งสองนี้มีพิพาทจะยึดครองประเทศไทยเช่นกัน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงเห็นความจำเป็นในการปรับปรุงประเทศให้ทันสมัยขึ้น ที่จะช่วยรักษาเอกราชของชาติไว้ได้ ในรัชสมัยนี้จึงเกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจการหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการปกครอง มีการประกาศเลิกทาส ด้านการศึกษา ก็ส่งคนไปศึกษาวิชาการด้านต่าง ๆ ในประเทศยุโรป เพื่อนำความรู้มาปรับปรุงประเทศ และด้านวัฒนธรรมก็ให้สวมเสื้อแบบตะวันตกเป็นต้น ครั้นล่วงเข้าสมัยรัชกาลที่ 7 มีผู้สำเร็จการศึกษามาจากต่างประเทศมากขึ้น บุคคลเหล่านี้มีความเห็นว่าการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชไม่สมควรจะนำมาใช้กับประเทศที่กำลังพัฒนา เพราะเป็นการปกครองแบบผูกขาด ทำให้ประชาชนไม่มีโอกาสใช้ความคิดริเริ่มหรือออกความเห็นของตนเองเพื่อประโยชน์

¹ จุลจักรพงษ์, พระองค์เจ้า, เจ้าชีวิต (พระนคร : คลังวิทยา, 2505), หน้า 512 - 526.

ส่วนรวม ทำให้ประเทศไทยไม่เจริญเท่าที่ควร จึงได้ร่วมกันทำการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีรัฐบาลเป็นผู้บริหารประเทศภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเน้นหนักไปในเรื่อง การรักษาความปลอดภัยและเอกราชของประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจ การให้ราษฎรมีการศึกษาอย่างเต็มที่ มีสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค แต่ก็ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าได้มีการบรรลุถึงเป้าหมายเหล่านั้นอย่างแท้จริง เพราะในระยะเวลา 38 ปีที่ผ่านมา ในสมัยรัฐบาลคณะปฏิวัติของ พณ.ฯ ท่านจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งได้เร่งรัดพัฒนาประเทศโดยเน้นทางด้านพัฒนาเศรษฐกิจเป็นสำคัญ มีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อให้เจริญทัดเทียมอารยประเทศอื่น ๆ จึงอาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาประเทศ (Modernization) ที่คณะรัฐบาลชุดต่าง ๆ ได้ทำมาแล้ว และกำลังกระทำอยู่ในปัจจุบัน มีจุดมุ่งหมายพัฒนาสังคมจากระบอบเดิมให้เป็นสังคมระบอบประชาธิปไตย (Democratization) และพัฒนาเศรษฐกิจจากกสิกรรมให้เป็นอุตสาหกรรมมากขึ้น (Industrialization)² แต่การพัฒนาประเทศนี้อาจจะดำเนินไปได้รวดเร็วเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะเกิดอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ มากมาย ด้านการเมือง เช่น หลบเมืองขาดความรู้และนิสัยในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ขาดการตื่นตัวที่จะเข้าร่วมกระบวนการทางการเมืองจะเห็นได้จากการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรทั่วประเทศเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 มีประชาชนมาใช้สิทธิออกเสียงเพียงร้อยละ 49.16 เท่านั้น³ ด้านเศรษฐกิจ เช่น

² วิจารณ์ วิเชียรโชติ, ดร., "สังคมไมตรีสัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศ," วารสารจิตวิทยา (พระนคร : สมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย, 2513), หน้า 35.

³ ชูบ กาญจนประกร, ดร., "สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการทางด้านการเมืองของประเทศไทย," เอกสารประกอบการสัมมนาการวางแผนการศึกษาระดับชาติ 7 - 11 กรกฎาคม 2512 รวบรวมโดยสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (พระนคร : ศุภสภา, 2514), หน้า 218.

ปัญหาขาดแคลนกำลังคนประเภทที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานทั้งทางวิชาชีพและวิชาการ⁴ ปัญหาประชาชนขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน รักความสะอาดสวยงามซึ่งเป็นนิสัยของคนในสังคมศีลธรรม ประเทศต้องการเปลี่ยนเป็นสังคมอุตสาหกรรม แต่นิสัยของคนยังไม่เปลี่ยนตาม ค่านิยม เช่น ปัญหาการนับญาติ "เล่นพวก" กันเวลารับคนเข้าทำงาน หรือพิจารณาการทำงาน ปัญหาสังคมให้อำนาจแก่ข้าราชการมากกว่าพลเมืองคนอื่น ๆ ซึ่งต้องเสียภาษีให้แก่ประเทศเหมือนกัน ปัญหาการทำงานของข้าราชการที่ต้องมีการเลื่อนขั้นเลื่อนหน้าที่ราชการจึงจะให้บริการเร็วขึ้น

อาจกล่าวได้สั้น ๆ ว่า ที่การพัฒนาประเทศเป็นไปล่าช้าก็เพราะขาดปัจจัย

4 อย่าง คือ ทุน (Money) ทรัพยากร (Material) การจัดการ (Management) และคน (Man) ในปัจจัย 4 ข้อนี้ ที่สำคัญที่สุดได้แก่ คน⁵ เพราะถ้าคนของประเทศมีคุณภาพ ทำงานเต็มความสามารถ ประชาชนมีรายได้สูงแล้ว ประเทศก็สามารถเก็บเงินจากประชาชนมาพัฒนาประเทศได้มาก ทรัพยากรถูกนำมาใช้เป็นประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ผู้บริหารประเทศก็จะสามารถพัฒนาประเทศได้เต็มที่ ดังจะเห็นได้จากประเทศอิสราเอล ซึ่งมีจำนวนประชากรน้อยกว่ากลุ่มประเทศอาหรับหลายเท่าตัว แต่เป็นประเทศในดินแดนแถบนั้นประเทศเดียวที่สามารถเอาชนะความแห้งแล้ง และพัฒนาประเทศได้เจริญก้าวหน้ามาก ทั้งนี้ เพราะพลเมืองของประเทศมีการศึกษา และมีสมรรถภาพในการทำงานสูง มีบุคลิกภาพที่เอื้อต่อการพัฒนา การพัฒนาประเทศจึงต้องอาศัยบุคลิกภาพของพลเมืองเป็นพื้นฐานสำคัญ ลักษณะบุคลิกภาพที่ส่งเสริมการ

⁴โธมัส โทกิน, "สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย," เอกสารประกอบการสัมมนาการวางแผนการศึกษาระดับชาติ 7 - 11 กรกฎาคม 2512 รวบรวมโดยสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี (พระนคร : ศุภสภา, 2514), หน้า 59.

⁵สุวิทย์ รุ่งวิสัย, "ประชาธิปไตยในเมืองไทย : อุปสรรคและความคิด," วารสารสังคมศาสตร์, 3 (กรกฎาคม 2513), 70.

พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญโตคือ ประชาชนจะต้องมีความต้องการที่จะแสวงหา
ผลสัมฤทธิ์ความสำเร็จ (Achievement)⁶ แต่ลักษณะบุคลิกภาพคนไทยนั้น ได้มีผู้ตั้ง-
สมมุติฐานไว้ว่าขัดกับการพัฒนาประเทศ ดังเช่นที่ นิพนธ์ เพ็ญวิทย์⁷ ได้กล่าวถึง
ลักษณะแรงงานของคนไทย ซึ่งเป็นปัญหาต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศว่า "แรงงาน
ในประเทศไทย เช่นเดียวกับเพื่อนในเอเชีย มีการเคลื่อนย้ายสูง โดยเฉพาะเป็นการ-
อพยพตามฤดูกาล และขาดทักษะเชิงกล" (Labor in Thailand, as in many
parts of Asia, has been characterized by high mobility, espec-
ially seasonal migration, and a lack of mechanical skills)

และ แสง ศรีเมฆารัตน์⁸ ได้ให้ทัศนะไว้ในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมของประเทศว่า
ประเพณีการอบรมสั่งสอนของคนไทย มุ่งในระบบอาวุโส คือมุ่งให้
บุตรธิดาเชื่อถือตัวบุคคลมากกว่าหลักการ การดำเนินชีวิตประจำ
วันในครอบครัวหรือโรงเรียนจึงเป็นไปในลักษณะที่ว่า บุตรธิดาและ
นักเรียนไม่กล้าโต้แย้งผู้ปกครองและครูบาอาจารย์ แม้จะเป็นการ
โต้แย้งที่ชอบความเหตุผลและหลักการที่ถูกต้องก็ตาม ด้วยเหตุนี้หนุ่ม
สาวไทยโดยทั่วไปจึงยังคงสภาพเป็น "ทารกเลี้ยงไม่โต" เพราะ
ล้วนใหญ่ยังขาดความคิดริเริ่ม และความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่ง
เป็นอุปสรรคประการหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

⁶ วิรุฒ วิเชียรโชติ, คร., เรื่องเดิม, หน้า 36.

⁷ Nipon Debavalya, "Labor Force Composition of Thailand." The Journal of Social Sciences, 8(January, 1971), 154.

⁸ แสง ศรีเมฆารัตน์, "การพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย," วารสารสังคมศาสตร์, (มกราคม, 2513), 70.

และ สุวิทย์ รุ่งวิสัย⁹ โคอาจถึงอนุกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขารัฐศาสตร์ ซึ่ง
ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับมูลฐานของสังคมไทยเป็นอุปสรรคต่อประชาธิปไตย ไว้เมื่อวันที่ 2
 ธันวาคม 2508 ว่า " คนไทยส่วนใหญ่หัวโบราณ มีชีวิตง่าย ๆ ชาคความรู้สึกว่าผล
 ประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นอย่างไร "

เมื่อต้นเหตุแห่งความล่าช้าของการพัฒนาประเทศ อยู่ที่บุคลิกภาพของพลเมือง
 เช่นนี้ หนทางที่จะแก้ไขได้ คือปรับปรุงบุคลิกภาพเสียใหม่ ให้สอดคล้องกับความตอง-
 การของประเทศ การจะปรับปรุงบุคลิกภาพให้โดยลสมบูรณ ไม่ใช่ปรับปรุงที่การศึกษา
 ในโรงเรียนอย่างเดียว จำเป็นต้องแก้ไขมาตั้งแต่สังคมประกิต (Socialization
 Process) ที่บิดามารดาใช้ในการเลี้ยงดูอบรมบุตรควย แสง ศรีเมฆารัตน์¹⁰ ก็
 ได้เห็นความจำเป็นข้อนี้ และได้เสนอแนวความคิดในการปลูกฝังระบอบประชาธิปไตย
 ไว้ ดังนี้

เป็นหน้าที่ของบิดามารดาที่ต้องเลี้ยงดูและอบรมให้บุตรธิดาเป็นคน
 ดี มีความรอบรู้ โดยการจัดแบ่งงานให้ทำตามความรู้และแนวคิด
 ในรูปของกรรมการ มีการประชุมแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งจะช่วย
 ปลูกฝังให้บุตรธิดามีความเสียสละ กล้าคิดริเริ่ม และกล้ารับผิดชอบต่อ
 ส่วนรวม ปรับปรุงแก้ไขในงานของครอบครัวดำเนินไปสอดคล้องกับ
 ความต้องการของส่วนรวมอันเป็นแนวทางสร้างรากฐานแห่งระบอบ-
 ประชาธิปไตย

ที่กล่าวว่ การปรับปรุงบุคลิกภาพต้องเริ่มมาตั้งแต่สังคมประกิตในครอบครัว
 ก็เพราะครอบครัวเป็นสถาบันสังคมหน่วยแรกที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับเด็ก และสมาชิก
 ในครอบครัวมีความผูกพันกันแน่นแฟ้นกว่าสังคมอื่น โอกาสที่บุคคลได้รับสังคมประกิต
 ย่อมมีมากกว่าที่ได้รับจากสถาบันสังคมอื่น ถ้าบุคคลได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้ยึดคุณค่า

⁹ สุวิทย์ รุ่งวิสัย, เรื่องเดิม, หน้า 57.

¹⁰ แสง ศรีเมฆารัตน์, เรื่องเดิม, หน้า 72.

และความสำเร็จของงานเป็นเป้าหมายสำคัญ มีความสามารถ ทักษะ และทักษะสอดคล้องกับงานที่ทำ บุคคลนั้นก็จะทำงานได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ส่งผลให้การพัฒนาประเทศโดยบรรลุตามเป้าประสงค์ ดังนั้นการศึกษากระบวนการสังคมประเพณีในครอบครัวจึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะครอบครัวเป็นแหล่งเบื้องต้นในการหล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคล ความเห็นของผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาลักษณะสังคมประเพณีของมิดามารดา และผลที่มีต่อบุคลิกภาพของบุตร ซึ่งจะไปเป็นผู้บริหารงานของชาติต่อไป

แต่เนื่องจากในประเทศไทยมีชาวจีนอาศัยอยู่มาก และเป็นชนต่างชาติที่ใกล้ชิดกับคนไทยมากที่สุด เพราะได้เข้ามาอยู่กับคนไทยมาชานานแล้ว และคนจีนในประเทศไทยยังเป็นที่กำลังทางเศรษฐกิจของประเทศด้วย มีบทบาทและอิทธิพลมากในด้านการค้าขาย จะสังเกตได้ว่าเมื่อคนจีนพร้อมกันหยุดงานตามประเพณีขึ้นปีใหม่ของจีน (ตรุษจีน) การซื้อขายและการติดต่อธุรกิจอื่น ๆ โดยเฉพาะในจังหวัดพระนครแทบจะหยุดตามไปทั้งหมด เมื่อคนจีนเข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองไทยเป็นจำนวนมาก คนไทยซึ่งเป็นลูกจื๋อก็มีจำนวนมากตามด้วย จะเห็นว่าทุกโรงเรียน ทุกมหาวิทยาลัย มีนักเรียน นิสิต นักศึกษาที่มิใช่ชาติจีนเรียนรวมอยู่ทุกแห่ง และบุคคลเหล่านั้นย่อมจะออกไปประกอบอาชีพเป็นกำลังคนส่วนหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป การพัฒนาประเทศจะสำเร็จลุล่วงก็ขึ้น ถ้าได้ทราบลักษณะบุคลิกภาพของคนไทยทั้งที่เป็นไทยแท้ และที่เป็นลูกจีน เพื่อเปรียบเทียบ และแสวงหาลักษณะบุคลิกภาพแบบที่เหมาะสมกับความต้องการของประเทศที่จะปลูกฝังให้กับพลเมืองของชาติรุ่นต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบลักษณะสังคมประเพณีของมิดามารดาจีนและลักษณะบุคลิกภาพของบุตร ว่าแตกต่างกันหรือคล้ายคลึงกับลักษณะสังคมประเพณี และบุคลิกภาพของคนไทยหรือไม่อย่างไร

ทฤษฎีเบื้องหลัง

นักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำบุคลิกภาพ (Personality) ivoต่าง ๆ กัน และแล้วความนักจิตวิทยาท่านใดจะมองบุคลิกภาพในแง่ไหน Gordon W. Allport¹¹ รวบรวมคำจำกัดความของบุคลิกภาพจากหนังสือจิตวิทยาต่าง ๆ ได้ถึง 50 ความหมาย แล้วนำมาจัดกลุ่มของคำจำกัดความไว้เป็นค่าน ๆ เช่น ค่านชีวสังคม (Biosocial definition) เห็นว่า บุคลิกภาพ คือปฏิกิริยาโต้ตอบของบุคคลอื่นที่มีต่อบุคคลนั้น ค่านชีวกายภาพ (Biophysical definition) เห็นว่า บุคลิกภาพมีทั้งค่านกายภาพและค่านที่เกิดจากการรับรู้ของบุคคลอื่น ค่านจีปาดะ (Omnibus definition) เห็นว่า บุคลิกภาพ หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับบุคคลนั้น เป็นต้น Allport¹² เองได้ให้ความหมายไว้ว่า "บุคลิกภาพ คือการรวมระบบต่าง ๆ ทางจิตวิทยาภายในตัวบุคคลเข้าด้วยกัน การรวมนี้เปลี่ยนแปลงได้ และเป็น การกำหนดการปรับตัวในแบบเฉพาะของบุคคลนั้น ต่อสิ่งแวดล้อมของเขา" (Personality is the dynamic organization within the individual of these psychological systems that determine his unique adjustment to his environment) Don C. Kinkmeyer¹³ กล่าวว่า

บุคลิกภาพ คือทั้งหมดของบุคคลนั้น ตั้งแต่รูปร่าง อารมณ์ ทักษะ ความสนใจ ความหวัง ลักษณะทาง ความรู้สึก นิสัย สติปัญญา และความสำนึก ทั้งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและที่หวังจะเป็นในอนาคต

¹¹Calvin Hall and Gardner Lindzey, Theories of Personality (New York : John Wiley & Sons, Inc., 1957), pp 8-9.

¹²Henry Clay Smith, Personality Development (New York : McGraw Hill Book Company, 1968), p. 41.

¹³Don C. Dinkmeyer, Child Development: The Emerging Self (New Delhi Prentice-Hall of India Private Limited, 1967), pp. 309 - 310.

โดยเฉพาะวิธีที่เขาคิดความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและปฏิกริยาที่เขา
สนองตอบต่อบุอื่น โดยสรุปบุคลิกภาพประกอบด้วยทั้งหมดของ
ความรู้สึก ทัศนคติ คุณค่า และพฤติกรรมที่ทำให้แต่ละคนเป็น
เอกลักษณ์บุคคล (Personality is composed of all
the feelings, attitudes, value and behavior
which make each person a unique individual.)

ส่วนนักจิตวิทยาสังคม เช่น Bossard¹⁴ เห็นว่า "บุคลิกภาพ เป็นผล
ผลิตของสภาพสังคม บุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากการที่เขาได้มีการปะทะสัมพันธ์
(Social interaction.) กับสังคม กับคนอื่น และเกิดจากสิ่งที่เขาได้เรียนรู้
มาตามวัฒนธรรม" Honigmann¹⁵ กล่าวไว้คร่าว ๆ ว่า "การอธิบายบุคลิกภาพ
ของบุคคล คือการอธิบายถึงแบบพฤติกรรมของการกระทำ ความคิด ความรู้สึกที่บุคคล
คิดต่อสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน และกลุ่มผู้มีอำนาจ" Sears และคณะ¹⁶ ได้ให้ความ
หมายในรายละเอียดว่า บุคลิกภาพ หมายถึงกลุ่มของศักยภาพในการปฏิบัติใด ๆ ซึ่ง
จะชี้ให้เห็นถึงลักษณะของบุคคลนั้น กลุ่มศักยภาพดังกล่าวมีหลายชนิด และเกี่ยวข้องกับ
กับการกระทำหลายอย่าง เช่น ความสามารถของสติปัญญา ลักษณะการเคลื่อนไหว
ความสัมพันธ์กับบุคคล เช่น การก้าวร้าว หรือการพึ่งพาคนอื่น

¹⁴James H. Bossard, and Eleanor Stober, The Sociology of Child Development (New York : Harper and Row, 1966), p. 5.

¹⁵John J. Honigmann, Personality in Culture (New York: Harper & Row, Publishers, 1967), p. 68.

¹⁶Robert R. Sears, Eleanor E. Maccoby and Harry Levin, Patterns of Child Rearing (Illinois : Row Peterson, 1957), p.450.

กล่าวโดยสรุป บุคลิกภาพคือ แบบพฤติกรรมเฉพาะตัวของบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพต่าง ๆ ที่แต่ละคนได้รับมาจากพันธุกรรม และจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ของแต่ละคน

ความหมายของบุคลิกภาพมากในการให้คำจำกัดความให้ชัดเจน เพราะพฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์¹⁷ พฤติกรรมของบุคคลมีได้คงที่แน่นอน และบุคลิกภาพเป็นชื่อบุคคลที่มีตัวแปรมากมาย แล้วแล้วความหมายจะมีประสบการณ์ในชีวิตมาอย่างไร เมื่อเป็นเช่นนี้ ทฤษฎีอธิบายบุคลิกภาพจึงมีแตกต่างกันอยู่หลายแนว จะขอกล่าวถึงแนวที่สำคัญและเกี่ยวเนื่องกับการวิจัยครั้งนี้ แนวแรกคือทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Point of View) ซึ่งมี Sigmund Freud เป็นผู้นำ เป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลในเรื่องพัฒนาการของเด็กและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เปรียบเสมือนเป็นการอธิบายด้านชีวภาพของบุคลิกภาพ เพราะกล่าวถึงความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติ (Basic drives) ของบุคคลว่า ถ้าความต้องการนี้ไม่ได้รับการตอบสนอง บุคคลผู้นั้นจะเติบโตขึ้นโดยมีลักษณะบางอย่างของเด็กติดตัวไปด้วย นั่นคือ เกิดภาวะหยุดยั้ง (Fixation) หรือเมื่อบุคคลผ่านขั้นพัฒนาการมาถึงขั้นใหม่ แต่ความต้องการไม่ได้รับการตอบสนอง บุคคลจะถอยกลับไปแสดงพฤติกรรมอย่างที่เคยได้รับความสำเร็จในขั้นที่แล้วมา ซึ่งเป็นภาวะของการถดถอย (Regression)¹⁸ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์หรืออธิบายโครงสร้างของบุคลิกภาพว่าประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนแรกคือ Id มีมาแต่เกิด เป็นความต้องการเพื่อความสุขของตนเองเท่านั้น ควบคุมโดย Pleasure principle ส่วนที่สอง คือ Ego เป็นสิ่งที่ได้มาทีหลัง ได้จากการผสมผสาน Id และ Superego เข้าด้วยกัน Ego เป็นตัวควบคุมพฤติกรรมและการแสดงออกของบุคคล ให้มีความสมดุลกันระหว่างความพอใจของบุคคล กับความต้องการของสังคม Ego ทำงานโดยใช้ Reality Principle ส่วนที่สามคือ

¹⁷Honigmann, op.cit., p. 68.

¹⁸Dinkmeyer, op.cit., pp.24 - 25.

Super Ego เป็นสิ่งที่ได้มาจากสังคม วัฒนธรรม มาตรฐานต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดไว้ บุคลิกภาพของบุคคลจะเป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับการทำงานของ Ego เป็นสำคัญ ทฤษฎีนี้เน้นความสำคัญของประสบการณ์ในวัยเด็กตอนต้น โดยอธิบายการพัฒนาบุคลิกภาพไว้เป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. Oral Stage ในระยะขวบปีแรก เด็กมีความสุขกับการใช้ปากดูด กัด เคี้ยว เป็นระยะที่เด็กต้องพึ่งพาอาศัยมารดาในการสนองความต้องการ ระยะนี้ตรงกับขั้น Basic trust and mistrust ของ Erikson เพราะเป็นระยะที่เด็กจะรู้สึกว่าคุณได้รับการยอมรับหรือไม่¹⁹

2. Anal Stage ในระยะ 1 - 2 ขวบ เด็กมีความสุขกับการใช้ทวาร ขี้ถ่าย แต่เนื่องจากเมื่อเขาขวบปีที่ 2 ของชีวิต ต้องได้รับการฝึกหัดการขี้ถ่ายจากมารดา วิธีการฝึกและความรู้สึกของมารดาจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมาก ถ้าเข้มงวด จะทำให้เด็กมี Retentive Character คือต้องขูด ขูดขอยถ่าย ขอดเก็บงำ ไม่แสดงออก หรือมี Expulsive Character คือขอดถ่ายในเวลาที่ไม่สมควร ขอดทำลาย แต่ถ้ามารดาเลี้ยงดูสนับสนุนอย่างถูกวิธี จะทำให้เด็กเป็นคนขอดประณีต (Productive) และสร้างสรรค์ (Creative)²⁰

3. Phallic Stage ระยะ 3 - 5 ขวบ เด็กเริ่มมีความรู้สึกเกี่ยวกับอวัยวะเพศ เริ่มรู้ถึงความแตกต่างระหว่างเพศ ในวัยนี้เด็กจะรักบิดาหรือมารดาที่เป็นเพศตรงข้ามกับตน ซึ่ง Freud เรียกว่า Oedipus Complex ในวัยนี้จึงเป็นระยะที่เด็กเริ่มใช้กลวิธีเพื่อการปรับตัว โดยการถือแบบอย่าง (Identify) บิดาหรือมารดาที่เป็นเพศเดียวกัน เพื่อให้มีบิดาหรือมารดาที่เป็นเพศตรงข้ามพอใจ ซึ่งส่งผลให้เด็กเริ่มเรียนรู้การแสดงพฤติกรรมตามบทบาทตามเพศของตน

¹⁹Ibid., pp. 25 - 26.

²⁰Hall and Lindzey, op.cit., pp. 52 - 53.

4. Genital stage หรือ Latency period ระยะเวลาหลังจาก 5 ขวบ เป็นระยะที่เด็กเริ่มหันออกไปรักคนอื่นนอกบ้าน เพราะเป็นวัยเข้าโรงเรียน เด็กได้เจอกลุ่มกับเพื่อนวัยเดียวกัน และรู้จักผู้ใหญ่คนอื่นที่ไม่ใช่บิดามารดาของตน เริ่มจากระยะนี้ เด็กจะได้รับสังคมประतिकว้างขวางขึ้นกว่าเดิม ซึ่งเดิมได้รับจากครอบครัวเพียงแหล่งเดียว ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ถือว่าประสบการณ์ที่ได้จากตนเองของชีวิตเป็นรากฐานกำหนดแบบบุคลิกภาพของบุคคล

ทฤษฎีบุคลิกภาพแนวข้อไปคือ ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้จะขอเอ่ยถึง คือ Irvin L. Child และ John W.M. Whiting ผู้ร่วมกันเขียน Child Training and Personality (1953) Robert R. Sears ผู้เขียน Patterns of Child Rearing (1957) ร่วมกับ Eleanor E. Maccoby และ Harry Levin ทุกท่านที่โลกกล่าวนามไปนั้น เป็นผู้นำในการศึกษาเรื่องบุคลิกภาพกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยเฉพาะ Whiting และ Child เป็นผู้สนใจศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวัฒนธรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ก็เห็นความสำคัญของประสบการณ์ในระยะวัยทารกและวัยเด็กเหมือนกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ โดยถือว่าเด็กเกิดมายังช่วยตัวเองไม่ได้ แต่ทฤษฎีนี้มุ่งอธิบายถึงอิทธิพลของการให้รางวัลและการลงโทษ (Reward and punishment) และสภาพของการเรียนรู้ว่ามีผลต่อการสร้างบุคลิกภาพของบุคคล อธิบายขั้นพัฒนาการของมนุษย์ ว่าขึ้นกับวุฒิภาวะ (Maturation) ซึ่งได้มาโดยธรรมชาติ และขึ้นกับการเรียนรู้จากสังคมประतिकของบิดามารดาและคนที่แวดล้อม ทฤษฎีนี้ อธิบายลักษณะพฤติกรรม เจมการก้าวร้าว การพึ่งพาผู้อื่น ว่าเป็นผลจากสังคมประतिक²¹

ทฤษฎีอีกแนวที่เกี่ยวกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์คือ ทฤษฎีพันธุศาสตร์ (Genetic Approach) ทฤษฎีนี้พยายามอธิบายเหตุและผลของการพัฒนาบุคลิกภาพ การสร้าง

²¹ แผนกจิตวิทยา, "บุคลิกภาพ" เอกสารประกอบการศึกษาจิตวิทยา การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 10 - 11.

แบบบุคลิกภาพจากการเรียนรู้วัฒนธรรมโดยผ่านสังคมประภค ศึกษาถึงการสอนเกิน นอก
ของเด็กเป็นคณ Erikson โคนำทฤษฎีจิตวิเคราะห์มาใช้ในการติดตามศึกษาสังคมประภค
ในวัยเด็ก ว่ามีผลอย่างไรต่อบุคลิกภาพของบุคคลในวัยผู้ใหญ่²²

ทฤษฎีแนวต่อไป คือ ทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคม (Social Psychological Theory) Adler²³ ซึ่งเชื่อในทฤษฎีแนวนี้ ได้อธิบายว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social animal) พฤติกรรมทุกอย่างมีความหมายทางสังคมและสามารถเข้าใจได้ เมื่อพิจารณา สภาพสังคมของเด็ก เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ระดับชั้นของสังคมเป็นคณ ทฤษฎีนี้ให้ ความสำคัญแก่ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Belonging) ว่าเป็นความต้องการพื้นฐาน ของบุคคล และสามารถอธิบายพฤติกรรมใดทุกอย่าง ทฤษฎีนี้ได้เน้นความสำคัญของสังคม ว่าทารกเกิดมาได้ปะทะสัมพันธ์กับคนที่อยู่รอบตัว อยู่ในกระบวนการเรียนรู้กฎเกณฑ์และ ครอบเขตของสังคม ประสบการณ์แรกที่เด็กได้สังเกตและรับไว้จากรอบครัว จะพัฒนาขึ้น เป็นทัศนคติ ความเชื่อ และทฤษฎีนี้เห็นว่าองค์ประกอบเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนา บุคลิกภาพ เช่นครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในบ้าน ทัศนคติของสังคม โดยเฉพาะครอบ ครัวเป็นโอกาสแรกที่เด็กได้รับอิทธิพลต่าง ๆ จากสังคม

ทฤษฎีบุคลิกภาพที่ยกมาทั้งหมดเป็นการอธิบายในทัศนะของนักจิตวิทยา ส่วนนัก สังคมวิทยา เช่น Bossard²⁴ มีความเห็นว่า บุคลิกภาพมิใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่เกิด แต่ เป็นขลิตผลทางสภาพสังคม การพัฒนาบุคลิกภาพอาศัยองค์ประกอบ 2 อย่าง ได้แก่การ ปะทะสัมพันธ์ของสังคม (Social interaction) คือการที่บุคคลใดติดต่อสัมพันธ์กับ บุคคลอื่นประการหนึ่ง และวัฒนธรรมของกลุ่มซึ่งเป็นสิ่งที่มีมนุษย์เรียนรู้จากการติดต่อกับ

22

Honigmann, *op.cit.*, p. 45.

23

Dinkmeyer, *op.cit.*, pp. 28 - 31.

24

Bossard. *op.cit.*, p. 12.

บุคคลอื่นและเก็บไว้เป็นประสบการณ์ Merrill²⁵ อธิบายว่า แก่นของบุคลิกภาพคือตน (Self) ในด้านที่เก็บไว้ของกับสังคมมากที่สุด กล่าวคือเกิดจากกระบวนการปะทะสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่มคนอื่น กับทัศนคติ คุณค่า และมาตรฐานของสังคม ในสภาพสังคมวัฒนธรรมที่เป็นแบบเฉพาะของบุคคลนั้น และกระบวนการนี้คือสังคมประจักษ์

ทฤษฎีบุคลิกภาพของนักจิตวิทยาและสังคมวิทยาทุกท่านที่กล่าวถึงในที่นี้ ได้พยายามอธิบายว่า บุคลิกภาพเป็นผลจากทั้งวุฒิภาวะโดยธรรมชาติ และจากการเรียนรู้ทางสังคม ทั้งในระบบปัจจุบันและอดีตของชีวิต โดยให้ความสำคัญแก่ประสบการณ์ในวัยเด็กตอนต้นเกี่ยวกับสังคมประจักษ์ของบิดามารดา ว่าเป็นตัวสำคัญในการกำหนดแบบบุคลิกภาพของบุคคลเมื่อเป็นผู้ใหญ่

เกี่ยวกับสังคมประจักษ์ นักจิตวิทยาสังคม เช่น Francis E. Merrill²⁶ ได้ให้ความหมายไว้ว่า

สังคมประจักษ์ คือกระบวนการที่บุคลิกภาพเกิดขึ้นจากการปะทะสัมพันธ์ทางสังคม เด็กทุกคนต้องเรียนรู้ความคาดหวังของสังคม เพื่อจะไปประพฤติตามนั้น การเรียนรู้ต้องเกิดขึ้นในลักษณะที่เป็นไปทั้งสองฝ่าย คือการคาดหวังพฤติกรรมจากคนอื่นที่มีต่อตน และการปฏิบัติของตนต่อคนอื่น สังคมจะต้องอบรมให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมนี้เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคมและคนอื่นสามารถทำ

มาได้

²⁵Francis E. Merrill, Society and Culture (New Jersey: Practice Hall, Inc, 1969), p. 111.

²⁶Ibid., p.98.

Blaine E. Mercer และ Robert K. Merton²⁷ อธิบายว่า

สังคมประเทิ คือกระบวนการเรียนรู้แบบขุดึฏติกรรมทีเป็นพิตองการ
ในสังคมทีบุคคลนั้นอยู่ กล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นกระบวนการทีบุคคล
นำเข้าสู่การเป็นสมาชิกของชุมชน สิ่งทีบุคคลนั้นเรียนรู้คือวัฒนธรรม
หรือสิ่งทีทำให้บุคคลเข้ากับกลุ่มสังคมต่าง ๆ ได้

Leonard Broom และ Philip Selznick²⁸ ได้ธิบายเป็น 2 แ่งใน
แ่งของสังคม "สังคมประเทิ คือการถ่ายพอดวัฒนธรรม และการทำให้บุคคลมีวิถีชีวิต
ทีเป็นระเบียบ" ในแ่งของแต่ละบุคคล "สังคมประเทิ คือการพิตนาศักยภาพของการ
เจริญเติบโตและพัฒนาการส่วนบุคคล เป็นกระบวนการทีทำให้คนเปลี่ยนจากชีวอินทรีย์
เป็นมนุษย์ สามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ และปฏิบัติตามค่านิยม อุดมคติ และ
ระดับความพะเยอพะยาน"

สังคมประเทิจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของมนุษย์เทื่อปะทะสัมพันธ์
กับความคาดหวัง มาตรฐาน วัฒนธรรม และข้อบังคับต่าง ๆ ของกลุ่มทีบุคคลนั้นอาศัย
อยู่ โดยการควบคุมความต้องการของตน สร้างนิสัยในการแสดงพฤติกรรมทีเข้ากับ
มาตรฐานของสังคมนั้น ๆ ได้ เพื่อให้ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกของกลุ่ม กระบวน
การสังคมประเทินั้นดำเนินอยู่ตลอดชีวิตมนุษย์ เมื่อผู้ใหญ่พบสถานการณ์ใหม่ทีตองมีการ
ปรับตัว เช่น การเข้าทำงาน การแต่งงาน หรือการย้ายที่อยู่จากในเมืองไปอยู่ชาน-
เมือง เหล่านี้ทำให้เกิดการสังคมประเทิขึ้นทั้งสิ้น ในกระบวนการสังคมประเทิ สังคม
สอนค่านิยม ความคาดหวัง และทัศนคติ ในบุคคลรูวาทคนควร จะแสดงพฤติกรรมอย่างใด

²⁷Blaine E. Mercer and Robert K. Merton, The study of Society (New York : Hartcourt, Brace and Company, 1958), p.310.

²⁸Leonard Broom and Philip Selznick, Sociology (New York: Row, Peterson and Company, 1955), p. 81.

จึงจะเหมาะสมกับสถานการณ์ขณะนั้น สังคมประติบัติในคนเป็วินัย มีทักษะในการควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ ตั้งแต่นิสัยการกิน แบบการข่มข่าย แบบการนับถือศาสนา ทัศนคติทางเพศ และปรัชญาของโลก กระบวนการสังคมประติบัติเกิดขึ้นทั้งที่เป็นการตั้งใจและไม่ตั้งใจ เด็กได้รับสังคมประติบัติจากพ่อแม่ ครู พระ อาสา โดยตั้งใจ แต่บางครั้งได้โดยไม่ตั้งใจจากสีหน้า ท่าทางของเพื่อน ของผู้ใหญ่ สังคมประติบัติจำเป็นแก่มนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ต้องอาศัยสังคมในการมีชีวิตอยู่รอด และเพื่อพัฒนาศักยภาพ มนุษย์ไม่มีสัญชาตญาณ (Instinct) อย่างสัตว์ มนุษย์มีแต่ความต้องการ จึงต้องอาศัยสังคมประติบัติสอนวิธีแสดงพฤติกรรมเพื่อสนองความต้องการนั้น และมนุษย์เกิดมายังสนองความต้องการของตนเองไม่ใคร่ครบ ศักยภาพในการเรียนรู้ก็โตมาต่างกัน จึงอาศัยสังคมประติบัติสอนให้มีความฉลาด พัฒนาศักยภาพได้เต็มที่ และมนุษย์เป็นสัตว์สังคม สังคมประติบัติช่วยสอนภาษาให้มนุษย์มีสื่อใช้ในการปะทะสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้

Sullivan²⁹ ได้อธิบายพัฒนาการของบุคลิกภาพ โดยยอมรับความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือนัยหนึ่งของสังคมประติบัติที่เกิดขึ้นในแต่ละวัย และอธิบายถึงลักษณะของสังคมประติบัติที่บุคคลได้รับในแต่ละวัยนั้นด้วย ในวัยทารก เด็กอาศัยมารดาซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดมากที่สุดเป็นผู้สนองความต้องการของตน และเด็กตอบสนองมิตามารดาด้วยการมีอารมณ์ร่วมไปกับมิตามารดา (Empathic relationship) ถ้าพ่อแม่กระวนกระวายใจ ลูกจึงมักจะร้องไห้แง ในวัยเด็กเล็ก เด็กจะเริ่มมีพัฒนาการทางภาษา และจะใช้ภาษาเป็นสื่อในการเรียนรู้วัฒนธรรมต่าง ๆ จากมิตามารดาและผู้ใหญ่ที่แวดล้อม ในวัยเริ่มเข้าโรงเรียน เด็กจะปะทะสัมพันธ์กับผู้ใหญ่คนอื่นที่ไม่ใช่มิตามารดาเป็นครั้งแรก ได้เรียนรู้วัฒนธรรมที่กว้างขวางขึ้น และใ้ครูสถานะของตนที่เป็นความจริงขึ้น ใครว่าตนจะไม่ได้รับการสนองตอบเท่าที่เคยได้จากมิตามารดา ระยะเวลาก่อนเข้าวัยรุ่น คอนันเด็กจะรู้จัก "เอาใจเขามาใส่ใจเรา" เริ่มเปลี่ยนจาก

001643

²⁹Dinkmeyer, op.cit., pp. 150 - 152.

การมุ่งแต่ความสำเร็จของตนเอง เป็นการยอมรับความต้องการของคนอื่น ในวัยนี้เด็ก จะสัมพันธ์สนิทกับเพื่อนเพศเดียวกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถึงวัยรุ่น เด็กจะ เปลี่ยนความสนใจไปยังเพศตรงข้าม และเนื่องจากต้องเก็บกตความต้องการที่ตาม- มาตรฐานของวัฒนธรรม เด็กวัยรุ่นจึงมีปัญหาในการสร้างบุคลิกภาพมาก

ส่วน Erikson³⁰ ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสังคมประเพณีและการ พัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละวัย ดังนี้

1. ในระยะขวบปีแรก เด็กจะพัฒนาความรู้สึกไวต่อใจ อมอุ่น นั่นคง ถ้าได้รับความรักและโลกการสนองความต้องการ แต่จะมีความรู้สึกไม่ไวใจใคร ถ้า เด็กถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับความรัก
2. ในช่วงอายุ 1 - 4 ปี เด็กจะพัฒนาความรู้สึกเป็นอิสระ ถ้าได้รับการ ปักใจอย่างเหมาะสม แต่จะเป็นคนขี้อาย ถ้าเด็กไม่ได้เรียนรู้การกระทำสิ่งใด ๆ เอง
3. ในช่วงอายุ 4 - 5 ปี เป็นระยะที่เด็กมีทักษะเพิ่มขึ้น ชอบทดสอบความ จริง และชอบเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ ถ้าได้รับการสนับสนุน เด็กจะเป็นคนสร้าง สรรค์ แต่ถ้าพ่อแม่วางวินัยไว้อย่างเคร่งครัด เด็กจะมีความรู้สึกกลัวมีคอบุคคลตลอดเวลา
4. ในช่วงอายุ 6 - 11 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มเรียนอย่างจริงจัง ถ้าเด็ก ได้มีโอกาสเล่นและเข้าใจการทำงานจริง ๆ ได้ประสบความสำเร็จในทางการแข่งขัน ทางการเรียน เด็กจะเป็นคนรักการงาน ขยันขันแข็ง แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับความพอใจ จากการทำงาน เด็กก็จะมีปมค้อย และมีนิสัยการทำงานที่เฉื่อยช้า ไม่กระตือรือร้น
5. ในช่วงอายุ 12 - 15 ปี เด็กบางเข้าวัยรุ่น ระยะเวลาเด็กควรได้เป็น ตัวของตัวเอง เพราะเป็นระยะที่เด็กกำลังค้นหาว่าตนคือใคร ผู้ที่คนหาคำตอบไม่ได้ จะมีความสับสนในบทบาท และจะไม่สามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับบทบาทของ ตนได้

³⁰ Ibid., pp. 149 - 150, 322 - 323.

6. ในช่วงอายุ 15 ปี จนถึงวัยเริ่มเป็นผู้ใหญ่ ถ้าเด็กพัฒนามาจนถึงขั้นที่แล้วมา ก็แน่ใจในความเป็นเอกลักษณ์ (Identity) ของตน ก็จะสามารถสร้างความสัมพันธ์ กับเพื่อนและครูแต่งงานได้ คนที่ไม่แน่ใจในสถานะบทบาทของตน จะไม่คบหาใครสักคน และจะแยกตนเองออกจากสังคม

7. ในวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่จะต้องมีความรับผิดชอบในการเป็นพ่อเป็นแม่ และ เลี้ยงดูอบรมลูก ผู้ที่ผ่านขั้นพัฒนาการมาในทางลบ ถึงขั้นนี้จะเป็นคนที่เห็นแก่ตัว ไม่สามารถเป็นพ่อเป็นแม่ที่ดีได้

8. ในวัยสุดท้ายของชีวิต ถ้าบุคคลผ่านขั้นพัฒนาการทั้ง 7 มาในทางบวก คือประสบความสำเร็จมาโดยตลอด ก็จะสามารถยอมรับตนเอง สามารถเผชิญและรับ รักรความจริงของชีวิตได้ มีความพอใจในบทบาทของตนและสิ่งที่ได้สร้างสรรค์ไว้ แต่ถ้า ผ่านขั้นพัฒนาการทั้ง 7 มาอย่างล้มเหลว ก็จะไม่สามารถเข้าใจชีวิต และจะไม่สามารถ ยอมรับชีวิตจำกัดของชีวิตได้

จะเห็นได้ว่า ตามการอธิบายของ Erikson นี้ ถ้าในวัยตอนต้น เด็กได้รับ สังคมประติที่ไม่เหมาะสม จะมีผลให้การพัฒนาศักยภาพในวัยต่อ ๆ มาล้มเหลวควบ แต่ ถ้าได้รับมาอย่างเหมาะสม ก็จะโตเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถปรับตนได้

สถาบันสังคมที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยถ่ายทอดสังคมประติให้แก่มนุษย์มีอยู่หลาย หน่วย ซึ่งทำหน้าที่ต่างหากต่างกันที่เนื้อหาและวาระ หน่วยสังคมประติ (Socializing agents) เหล่านี้มีครอบครัว กลุ่มเพื่อน ครู โรงเรียน หน่วยงาน- บ้านเมือง ระเบียบประเพณี อาชีพการงาน ตลอดจนถึงสื่อสารมวลชน ในจำนวนนี้ ครอบครัวเป็นหน่วยสังคมประติที่มีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์มากที่สุด คำกล่าวที่ว่า "สำเนียงส่อภาษา ถิริบาส่อตระกูล ประยูรโอบ" เป็นความจริง เพราะเป็นหน่วยแรกที่ มนุษย์ได้ปะทะสัมพันธ์ด้วย ในระยะแรกของชีวิตนี้ มนุษย์ช่วยตัวเองไม่ได้เลย ต้องพึ่ง พากาศยนิคมารดาในการสนองความต้องการทางชีว เช่น การกิน การขับถ่าย ฯลฯ เนื้อหาของการสังคมประติในครอบครัวก็เป็นเรื่องพื้นฐานของชีวิตทั้งสิ้น เช่น การกิน การนอน การขับถ่าย ซึ่งหน้าที่ครอบครัวให้เด็กต่อเรื่อยมา และกระบวนการสังคมประติ

ในครอบครัวยังเป็นสภาพการที่เรียบรู้ที่มีความสัมพันธ์ทางอารมณ์สูงด้วย มีไมตรีสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทแนบ ย่อมทำให้สังคมประเทิโตโดยรอบอย่างมาก อีกทั้งวัยเด็กเป็นวัยที่ยังไม่ถึงวุฒิภาวะ เป็นวัยที่สั่งสอนได้ง่ายที่สุด เด็กมีแรงกำหนัดน้อย มีความกล้าจะป็นเด็กให้เป็นอย่างไรก็ได้ และครอบครัวยังเป็นหน่วยแรกที่สนองความต้องการความอบอุ่น มั่นคงปลอดภัย และความเป็นเจ้าของ เด็กได้สังเกตและเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้มีประสบการณ์การดำรงอยู่ และการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ๆ เป็นครั้งแรก ครอบครัวจึงมีอิทธิพลมากที่สุดในการวางรากฐานและการสร้างบุคลิกภาพของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อของ Freud³¹ ที่ว่า "ประสบการณ์ในวัยเด็กตอนต้นเป็นตัวกำหนดแบบ-บุคลิกภาพของบุคคล"

เมื่อบุคลิกภาพได้รับการปูพื้นฐานจากสังคมประเทิโตในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร และบรรยากาศของบ้านจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กด้วย ประสมการณ์ครั้งแรกที่เด็กได้จากครอบครัว จะทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาได้รับการยอมรับ หรือทอดทิ้งจากบิดามารดา ซึ่งเป็นคนกลุ่มแรกที่เขาได้ปะทะสัมพันธ์ด้วย ซึ่งถ้าเป็นความรู้สึกถูกทอดทิ้ง ก็จะเป็นผลร้ายต่อการพัฒนาบุคลิกภาพมาก Symonds³² กล่าวว่า "ถ้าพ่อหรือแม่ หรือทั้งคู่ไม่ยอมรับเด็ก จะทำให้เด็กเป็นคนก้าวร้าว เรียกร้องความสนใจ ตั้งคนเป็นศัตรู อยู่ไม่สุขซุกซุก ซ้อจฉฉ และเจ้าคิดเจ้าแค้น" บรรยากาศทั่วไปของครอบครัวก็มีความสำคัญต่อบุคลิกภาพของบุตร ถ้าบรรยากาศของบ้านเป็นแบบดี่อ่านาใจเป็นใหญ่ บิดามารดาเป็นผู้ออกคำสั่งเสมอ บุตรมีหน้าที่ทำตามเท่านั้น ไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็น บิดามารดาไม่แสดงความรักใคร่ต่อบุตร ตั้งคนเป็นผู้เลือกการคบเพื่อนของบุตรว่าคนไหนควรคบ ไม่ควรคบ ขัดขวางการออกไปรู้จักคนนอกบ้านของบุตร ผลของการเลี้ยงดูแบบนี้ จะทำให้เด็กขาดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย และการที่ต้องทำตามคำสั่งผู้ใหญ่เสมอทำให้เด็กไม่เป็นตัวของตัวเอง มีทัศนคติที่ด-

³¹Hall and Lindzey, op.cit., p. 51.

³²Dinkmeyer, op.cit., p. 155.

ธรรมดาว่า กฎก็กฎก็ต้องทำตามอย่างเคร่งครัด โดยไม่ได้สนใจแรงจูงใจของคนและคุณค่าของกฎ ทำให้ขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง สิ่งตัวเองไม่ได้ของพึ่งคนอื่นเสมอ เพราะไม่เคยฝึกตัดสินใจแก้ปัญหาเอง และจะเป็นคนที่ไหวงาบ-คอกคำชมหรือคำตำหนิได้ง่าย ส่วนดีในแง่ของสังคมไทยคือทำให้เด็กเป็นคนสำรวมคนได้ดี ไม่ฝ่าฝืนระเบียบกฎเกณฑ์ สุภาพ อ่อนน้อม เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ บ้านที่บิดามารดาเลี้ยงดูบุตรอย่างทะนุถนอม ปกป้องคุ้มครองมากเกินไป เด็กจะไม่ได้รับรางวัล ถ้าทำอะไรอย่างอิสระ หรือทำกิจกรรมอะไรใหม่ ๆ ออกมา ไม่ได้รับการฝึกให้ชาวตนเอง บิดามารดาคอยช่วยเหลืออยู่เสมอ จะลงโทษบุตรถ้าบุตรทำอะไร เกินขอบเขตที่วางไว้ เพราะเกรงว่าบุตรจะเป็นอันตราย เด็กพวกนี้จะไม่โตขึ้นเป็นคนที่ไม่กระตือรือร้น ไม่ก้าวร้าว ขาดความคิดริเริ่ม สุขภาพอ่อนแอ ขาดกกำลังกาย ร่องไหงาบ กรีดกราย ไม่ชอบทำงาน ทั้งนี้เพราะไม่ได้รับรางวัลในประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและการเป็นอิสระ มักคอยพึ่งพาคือคนอื่นในเรื่องที่ไม่จำเป็น เพราะเคยกับการได้รับรางวัล เมื่อแสดงพฤติกรรมพึ่งพาคือคนอื่น บรรยากาศของบ้านที่ส่งเสริมบุคลิกภาพของคนที่อยู่ในสังคมประชาธิปไตย ก็คือบ้านที่บิดามารดายอมรับบุตร ให้ทุกคนมีสิทธิออกเสียงแสดงความคิดเห็น เด็กที่โตในบ้านแบบนี้ ได้ฝึกแสดงความคิด ฝึกการใช้เหตุผลโต้แย้ง ก็จะเป็นคนกล้าแสดงความคิดเห็นขัดแย้งแม้กับผู้ใหญ่ ถ้าเขาเห็นว่าความเห็นของผู้ใหญ่ไม่ถูกต้อง กล้าซักถามถาม มีความสนใจใคร่รู้ใคร่เห็น กระตือรือร้น เป็นตัวของตัวเอง เป็นที่กว้างขวางในหมู่เพื่อน มีลักษณะเป็นผู้นำ สามารถวางแผนล่วงหน้า มีความคิดริเริ่ม คิดหาวิธีการใหม่ ๆ ในการทำงานต่าง ๆ รักษาสิทธิ และยึดมั่นในอุดมคติของตน จะมีกรรพัสนาการทางอารมณ์สูง ไม่ตึงเครียด มีสภาพอารมณ์มั่นคงไม่หงุดหงิดง่าย เพราะได้รับอนุญาตให้สมาคมกับผู้อื่นรวมทั้งผู้ใหญ่ในบรรยากาศที่เด็กได้รับการยอมรับความเป็นเอกลักษณ์ของตน ดังนั้นสังคมประเทิจจากบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร และบรรยากาศของบ้าน จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญ

ในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก George Thompson³³ ได้สรุปความสำคัญของสังคม
 ประดิษฐ์ในครอบครัวไว้ว่า "บ้านเป็นหน่วยสังคมประภคที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในทุกวัฒนธรรม"
 (Home is truly the greatest socializing agent in all temporary
 culture.)

เกี่ยวกับความแตกต่างของบุคลิกภาพและสังคมประภคระหว่างกลุ่มซึ่งมีวัฒนธรรม
 ต่างกัน มีทฤษฎีพัฒนาการของเด็กที่อธิบายไว้โดยสังเขป (Sociocultural
 point of view) ได้เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมว่า วัฒนธรรมและสถาบันของแต่ละ
 วัฒนธรรมกำหนดให้บุคลิกภาพของบุคคลในแต่ละวัฒนธรรมแตกต่างกัน เพราะบุคคล
 ต้องแสดงพฤติกรรมตามแนวที่สังคมปฏิบัติกัน แม้ว่าความต้องการพื้นฐานของแต่ละวัฒนธรรม
 จะมีเหมือนกัน แต่วิธีสนองความต้องการนั้น ๆ ของแต่ละวัฒนธรรมแตกต่างกัน³⁴
 เช่น คนไทยโบราณกินข้าวด้วยมือ คนจีนใช้ตะเกียบ จะเห็นได้ว่าคนไทยและคนจีนมีแบบ
 พฤติกรรมการกินต่างกันตามวัฒนธรรมของแต่ละชาติ ซึ่งย่อมจะบ่งชี้ให้ทราบได้ว่า คนไทย
 คนจีนย่อมต่างกันในการแสดงพฤติกรรมอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้กลุ่มวัฒนธรรมที่เค็ดเคิบโตมา
 ย่อมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเขา เพราะวัฒนธรรมกำหนดโอกาสในการเรียน
 รู้ ชนิดของประสบการณ์ และสภาพการณ์การเรี่ยนรู้ของเด็ก ดังนั้น การพัฒนาบุคลิก
 ภาพส่วนหนึ่งของเด็กจึงถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมของสังคมที่เค็ดเคิบนั้น เกิดมาและอาศัยอยู่
 การฝึกหัดและการเลี้ยงดูหรือหนึ่งสังคมประภคของแต่ละวัฒนธรรมย่อมต่างกัน³⁵

³³George G. Thompson, Child Psychology : Growth Trend
 in Psychological Adjustment (Boston : Houghton Mifflin Company,
 1962) p. 621.

³⁴Dinkmeyer, op.cit., p. 33.

³⁵Ibid, p. 320.

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในปี ค.ศ. 1946 Allison Davis และ Robert J. Havighurst³⁶ ได้ศึกษาเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูเด็กระหว่างชนชั้นสังคม และระหว่างผิว โดยการสัมภาษณ์มารดาในชิคาโก 200 คน แบ่งเป็นผิวขาวชนชั้นกลาง ผิวขาวชั้นต่ำ นิโกรชั้นกลาง นิโกรชั้นต่ำ กลุ่มละ 50 คน โดยผลในส่วนนี้เป็นการเปรียบเทียบระหว่างผิวว่า คล้ายกันมาก โดยเฉพาะระหว่างชั้นต่ำผิวขาวและชั้นต่ำผิวดำ เหมือนกับหิ้งจำนวนบุตร อายุของบิดามารดาเมื่อแต่งงาน วิธีการเลี้ยงดู และการคาดหวังในตัวบุตร ที่พบว่าจะต่างกันคือการให้อาหาร และการฝึกความสะอาด มารดาผิวขาวให้อาหารและนย้านนมเคร่งครัดกว่า แต่มารดาผิวดำเคร่งครัดกว่าในการฝึกหัดการขับถ่าย และมารดาผิวดำคาดหวังให้บุตรสาวรับผิดชอบในบ้านเร็วกว่า เด็กหญิงผิวดำได้รับอนุญาตให้ไปเที่ยวนอกบ้านไคซากว่า

การวิจัยของ Davis และ Havighurst เป็นการศึกษาค้นสังคมประภคิของบิดามารดาเท่านั้น มิได้ศึกษาลักษณะบุคลิกภาพของบุตรของบิดามารดาแต่ละผิว อันอาจจะเป็นผลจากสังคมประภคิที่บิดามารดาแต่ละผิวใช้กับบุตรได้ และไม่ได้อธิบายผลการวิจัยให้เห็นว่า ที่สังคมประภคิระหว่างผิวต่างกัน เช่น การฝึกความรับผิดชอบ ไม่ต่างกันเพราะอะไร การวิจัยที่จะเสนอต่อไป ก็เป็นการวิจัยค้นสังคมประภคิที่ต่างกันเช่นกัน

ในปี ค.ศ. 1954 John W.M. Whiting³⁷ และคณะ ผู้วิจัยแห่งมหาวิทยาลัย Harvard, Yale และ Cornell ได้ศึกษาเปรียบเทียบสังคมประภคิของกลุ่มวัฒนธรรมต่างกัน 6 กลุ่ม โดยการสัมภาษณ์มารดา ถึงสังคมประภคิให้แก่เด็กใน

³⁶ Brook and Selznick, op.cit., pp.13 - 96.

³⁷ John W.M. Whiting et.al. Six Cultures: Studies of Child Rearing. In Leigh Minturn and William J. Lambert, Mothers of Six Cultures : Antecedents of Child Rearing (New York : John Wiley & Sons, Inc., 1967).

ตัวแปรเหล่านี้ การช่วยเหลือ (Succorance) ความสัมฤทธิ์ผล (Achievement) การพึ่งตนเอง (Self-reliance) การเชื่อฟัง (Obedience) การบำรุงทะนุถนอม (Nurturance) การรับผิดชอบ (Responsibility) การเข้าสมาคม (Sociability) การใช้อำนาจ (Dominance) และการก้าวร้าว (Aggression) โดยเสนอผลเป็นพฤติกรรมของมารดา 5 ด้าน ดังนี้

1. ความอบอุ่น ครอบคลุมเรื่องความอบอุ่นทั่ว ๆ ไป (General warmth of mother) การเป็นปรปักษ์ (General hostility of mother) การชมเชยยกย่อง (Amount of praise used by mother) และการลงโทษ (Amount of punishment used by mother) พบว่า มารดากลุ่มต่าง ๆ ให้ความอบอุ่นแก่บุตรเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ มารดากลุ่มโอ๊กินาวัน อาฟริกัน ฟิลิปปีนส์ นิวอิงแลนด์ เม็กซิกัน และอินเดียน และอภิปรายผลว่าสัมพันธ์กับลักษณะของครอบครัว คือมารดาที่ในบ้านมีปู่ย่าตายายอาศัยรวมอยู่ด้วย ให้ความอบอุ่นน้อยกว่า เป็นปฏิปักษ์น้อยกว่า ชมเชยและลงโทษน้อยกว่า มารดาที่ในบ้านอยู่กันลำพังพ่อแม่ลูก

2. ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ (Maternal Instability) ครอบคลุมเรื่องความแปรปรวนของอารมณ์ที่เป็นปรปักษ์ (Mood variation of hostility) และความแปรปรวนของอารมณ์ที่ให้ความอบอุ่น (Mood variation of Warmth) พบว่า มารดาอาฟริกันมีอารมณ์แปรปรวนที่สุด มารดานิวอิงแลนด์ของเองไป มารดาฟิลิปปีนส์ และอเมริกันมีอารมณ์มั่นคงที่สุด และอภิปรายผลว่ามารดาที่ในบ้านมีปู่ย่าตายายอาศัยอยู่ด้วย มีอารมณ์มั่นคงกว่ามารดาที่ต้องเลี้ยงบุตรความลำพัง

3. การฝึกความรับผิดชอบ (Responsibility Training) พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน มารดาทุกกลุ่มใหญ่ๆ รับผิดชอบงานมากขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้น มีความแตกต่างกันเล็กน้อยเกี่ยวกับความมากน้อยของงาน คือมารดาเม็กซิกัน ฟิลิปปีนส์ และอาฟริกัน ใหญ่ๆ รับผิดชอบงานมากกว่ามารดานิวอิงแลนด์ โอ๊กินาวัน และฟิลิปปีนส์ จากการวิเคราะห์ผลภายในของกลุ่มมารดาฟิลิปปีนส์และนิวอิงแลนด์ พบว่า มารดาที่ต้องออกทำงานนอกบ้าน ฝึกความรับผิดชอบให้บุตรมากกว่ามารดาที่ไม่ได้ออกทำงาน

4. การฝึกความก้าวร้าวที่แสดงกับมารดา (Aggression Training: Mother Directed Aggression) ครอบคลุมเรื่องระดับของการไม่ลงโทษบุตรเมื่อบุตรก้าวร้าวกับมารดา และระดับของความก้าวร้าวของมารดาเมื่อบุตรแสดงความก้าวร้าว พบว่ามารดาในกลุ่มต่าง ๆ กดดันให้บุตรเคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ จากมากไปหาน้อย ดังนี้ มารดาอเมริกัน ฟิลิปปินส์ เม็กซิกัน โอกินาวัน นิวอิงแลนด์ และอินเดีย และโดยผลจากการวิเคราะห์ระหว่างกลุ่มวามารดาที่คงออกทำงานนอกบ้าน เข้มงวดในการฝึกความก้าวร้าวของบุตรมากกว่ามารดาที่ไม่ได้ออกทำงาน

5. การฝึกความก้าวร้าวที่แสดงกับเพื่อน (Aggression Training: Peer-Directed Aggression) ครอบคลุมเรื่องความสม่ำเสมอของการใช้กฎต่อต้านความก้าวร้าว (Rules against aggression) การให้รางวัลเมื่อมีความสัมพันธ์กับเพื่อน (Reward for relation to peers) และการติดตามให้บุตรเชื่อฟัง (Mother's follow-through on nonroutine obedience demand) พบว่ามารดาเม็กซิกันห้ามบุตรต่อสู้กับเพื่อนมากที่สุด แต่มารดานิวอิงแลนด์ให้รางวัลเมื่อบุตรก้าวร้าวกับเพื่อน และโดยปริยายผลว่า สัมพันธ์กับลักษณะครอบครัวของแต่ละกลุ่มวัฒนธรรม ครอบครัวเม็กซิกันเป็นลักษณะครอบครัวขยาย (Extended-family) บิดามารดาจึงไม่ต้องการให้บุตรก้าวร้าวกับเพื่อนซึ่งอาจจะเป็นลูกพี่ลูกน้องกัน แต่ครอบครัวนิวอิงแลนด์เป็นแบบนิวเคลียร์ (Nuclear family) จึงไม่ต้องการความเกรงใจว่าเพื่อนของบุตรจะเป็นลูกใคร เพราะมีโคอยู่กันแบบสังคมเครือญาติ

การวิจัยของ Whiting และคณะ แม้จะเป็นการศึกษาสังคมประติศของบิดามารดาแลนเดียวเช่นเดียวกับของ Davis แต่ก็ศึกษาตัวแปรมากกว่า ละเลียดลึกซึ้งกว่า และยังมีจุดเด่นอีกข้อ คือเมื่อเสนอผลเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มในตัวแปรแต่ละตัวแปรแล้ว ยังมีผลการปริยายผลไว้อย่างว่ามีตัวแปรอิสระอะไรบ้างที่ทำให้สังคมประติศต่างกัน การเก็บข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ เพราะก่อนที่จะสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ได้เข้าไปอยู่ในท้องถิ่นนั้นก่อนหลายเดือน สังเกตการณ์ทั่ว ๆ ไปและสร้างความคุ้นเคยเตรียมไว้ก่อน การสัมภาษณ์ผู้ช่วยที่รู้ภาษาท้องถิ่นด้วย การวิจัยของ Whiting และคณะยังไม่สำเร็จ

สมบูรณ์ ที่เสนอมานี้เป็นส่วนหนึ่งที่คณะผู้วิจัยเสนอไว้ โครงการสมบูรณ์ของพวกเขาได้นำสังคมประเพณีที่ได้จากนิภาษารดาไปสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของบุตรซึ่งกำลังวิเคราะห์กันอยู่ เมื่อใดที่พวกเขาเสนอผลการวิจัยอย่างสมบูรณ์ก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสังคมประเพณีและบุคลิกภาพใดมาก การวิจัยที่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของสองตัวแปรดังกล่าว ก็มีผู้วิจัยไว้ ซึ่งจะเสนอต่อไป

ในปี ค.ศ. 1945 Abraham Kardiner³⁸ และคณะ ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของพวก Comanches พวก Alorese และพวก American Community of Plainville พบว่า

พวก Comanches อองอาจ กล้าหาญ ใจป่า กล้าได้กล้าเสีย แข็งแกร่ง คล่องแคล่ว ฉลาด

พวก Alorese ชั่วตลกกังวล ขี้สงสัย ไม่ไวใจใคร ขาดความเชื่อมั่น ไม่รักใคร และไม่สนใจโลกภายนอก

พวก Plainville ซึ่งเป็นชุมชนที่พัฒนาแล้ว มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะสัมฤทธิ์ผลในสถานะ ศักดิ์ศรี โดยต้องการความมั่นคง ประสบความสำเร็จ และได้รับการยอมรับนับถือ

จึง Kardiner ได้แสดงผลการวิจัยไว้ด้วยว่า บุคลิกภาพของ 3 กลุ่มนี้ ต่างกันเนื่องมาจากสังคมประเพณีต่างกัน

พวก Comanches ได้รับความรัก ความมั่นใจ และมีอิสรภาพทางเพศ

พวก Alorese ขาดความรัก เพราะมารดาต้องออกทำไร่ไถนาทั้งวัน

พวก Plainville ได้รับความรัก ความมั่นใจ แต่ต้องเก็บกตเวทิตองการทางเพศ

³⁸ Abraham Kardiner, *The Psychological Frontiers of Society* (1945). In Jules Karlin, *Man's Behavior: An Introduction to Social Sciences* (London: The Macmillan Company, Collier-Macmillan Limited, 1969), pp. 134 - 135.

ผลการวิจัยของ Kardiner จึงชี้ให้เห็นว่า สังคมตะวันตกซึ่งให้ความรักความอบอุ่น ส่งเสริมบุคลิกภาพของบุตร แต่ตาไม่ให้ความรักก็จะทำให้บุตรมีบุคลิกภาพที่ไม่ดีซึ่งปรารถนา

ในปี ค.ศ. 1967 Richard T. Sollenberger³⁹ ได้ศึกษาสังคมประเพณีของมารดาจีนในอเมริกา โดยนำข้อมูลที่ได้ ไปเปรียบเทียบกับสังคมประเพณีของมารดาอเมริกันที่ Cambridge ซึ่งมีอยู่แล้ว กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาจีนที่อยู่บริเวณ China town ใน New York และมีบุตรอายุราว 5 ขวบ 69 คน ไซแนมสัมพันธ์ของ Sears, Maccoby และ Levin ในหนังสือ Patterns of Child Rearing นำมาแปลเป็นภาษาจีนและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยภาษาจีน โดยผลดังนี้

1. มารดาจีน ไม่กำหนดเวลาการให้อาหารและการนอนของบุตรอย่างเคร่งครัด แต่นอนตามความต้องการของบุตร ซึ่งทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และให้ความไว้วางใจ ดังนั้นเมื่อเด็กอายุหก 6 ขวบ เด็กได้รับการกำหนดให้ปฏิบัติตามคำแนะนำผู้ใหญ่ เด็กพวกนี้จึงรับได้โดยไม่แสดงการต่อต้านเป็นปฏิปักษ์

2. มารดาจีนไม่ใช้การลงโทษบุตรอย่างรุนแรงให้เจ็บกาย แต่ใช้การตักเตือนบางอย่างในบ้าน

3. ครอบครัวจีนมีไมตรีสัมพันธ์กันแนบแน่น มีบรรยากาศที่ให้ความเคารพซึ่งกันและกัน และบิดามารดาผู้สืบทอดคติขอยในการอบรมให้บุตรมีความประพฤติที่เหมาะสม

4. เด็กลูกจีนต้องเข้าเรียนในโรงเรียนอเมริกัน และมีเพื่อนอเมริกัน จึงคาดว่าเมื่อเด็กพวกนี้โตขึ้นคุณธรรมต่าง ๆ ที่ได้รับจากบิดามารดาจะอ่อนกว่าสั่งสอน เด็กจะมีลักษณะคล้ายเด็กอเมริกันมากขึ้น

39

Richard T. Sollenberger. "Chinese-American Child-Rearing Practices and Juvenile Delinquency," The Journal of Social Psychology, 74 (1968), 13 - 23.

การวิจัยของ Sollenberger เป็นการศึกษาร่วมเปรียบเทียบสังคมประเพณีของ มารดาจีนและมารดาอเมริกัน แต่เห็นเสนอผลของมารดาจีนฝ่ายเดียว จึงทำให้มอง ไม่เห็นข้อแตกต่าง หรือคล้ายคลึงระหว่าง 2 กลุ่มใดเด่นชัด แม้จะเป็นการศึกษาเฉพาะ ค่านิยมสังคมประเพณี เมื่อเสนอผลก็แค่แสดงความสัมพันธ์ของสังคมประเพณีกับพฤติกรรมของ บุตรไวความ ดังเช่นในผลขอ ๑

การวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสังคมประเพณีและบุคลิกภาพยังไม่มีใครได้ ศึกษาไว้ในเมืองไทย มีแต่เป็นการศึกษาสังคมประเพณีค่านิยมและเป็นการ เน้นการอบรมเลี้ยงดูเด็กของชั้นสังคมต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ และที่เป็นการเปรียบเทียบระหว่าง-วัฒนธรรมแล้ว มีเปรียบเทียบสังคมประเพณีของไทยกับจีนอยู่เรื่องเดียว

ในปี พ.ศ. 2510 เพราะพรหม ประติศรภา⁴⁰ ได้ศึกษาเปรียบเทียบสังคม ประเพณีของบิดามารดากับแรงจูงใจให้สัมฤทธิ์ผลของเด็กวัยรุ่นไทยและวัยรุ่นจีน ใจ กลุ่มตัวอย่างเด็กไทย 50 คน เด็กจีน 55 คน ให้เด็กตอบแบบสอบถามแสดงทัศนะ ถึงสังคมประเพณีที่ได้รับจากบิดามารดา ตัวแปรสังคมประเพณีที่ถาม ครอบคลุม 5 ตัวแปร คือ การฝึกความเป็นอิสระ การฝึกความรับผิดชอบ ความเข้มงวด การให้รางวัล และการลงโทษ และความก้าวร้าว พบว่าเชื่อกฎและสังคมประเพณีมีความสัมพันธ์กัน โดยสังคมประเพณีของไทยและจีนต่างกันในด้าน การฝึกความรับผิดชอบ และการให้รางวัล ลงโทษ กล่าวคือ เด็กวัยรุ่นไทยให้ทัศนะว่า บิดามารดาฝึกความรับผิดชอบและให้รางวัล ลงโทษมากกว่า ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน

⁴⁰ เพราะพรหม ประติศรภา, การศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจให้สัมฤทธิ์ผลกับ การอบรมสั่งสอนของบิดามารดาตามทัศนะของเด็กวัยรุ่นไทยและวัยรุ่นจีน (A Comparative Study of Achievement Motives and the Socialization Process as Perceived by Thai and Second-Generation Chinese Adolescents) วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท มหาวิทยาลัย แผนกวิชาจิตวิทยา มัธยมศึกษาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510.

ความมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อศึกษาความแตกต่างในสังคมประเพณีของบิฮามารคา และบุคลิกภาพของบุตรที่มีเชื้อชาติต่างกัน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสังคมประเพณีของบิฮามารคาและบุคลิกภาพของบุตรที่มีเชื้อชาติต่างกัน

ความมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของสังคมประเพณีของบิฮามารคาไทยและจีน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของบุคลิกภาพของคนไทยและคนจีน
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างสังคมประเพณีและบุคลิกภาพของบุตรในครอบครัวไทยและจีน

ข้อสมมุติฐานในการวิจัย

1. มีความแตกต่างกันในกระบวนการสังคมประเพณีของบิฮามารคาไทยและจีน ดังนี้
 - 1.1 บิฮามารคาไทยมีกฎหรือลามากกว่าบิฮามารคาจีน
 - 1.2 บิฮามารคาไทยคาดหวังในตัวบุตรมากกว่าบิฮามารคาจีน
 - 1.3 บิฮามารคาไทยมีกฏระเบียบน้อยกว่าบิฮามารคาจีน
 - 1.4 มีความแตกต่างกันในความเข้มงวดของบิฮามารคาไทยและจีน
 - 1.5 บิฮามารคาไทยมีมิตรสัมพันธ์มากกว่าบิฮามารคาจีน
 - 1.6 บิฮามารคาไทยมีการอดใจรอได้น้อยกว่าบิฮามารคาจีน
 - 1.7 มีความแตกต่างกันในการฝึกให้ระเบียบวินัยของบิฮามารคาไทยและบิฮามารคาจีน
 - 1.8 บิฮามารคาไทยมีที่ยั้งการก้าวร้าวของบุตรมากกว่าบิฮามารคาจีน

- 1.9 มีความแตกต่างกันในการให้รางวัลบุตรของบิดามารดาไทยและบิดามารดาจีน
- 1.10 มีความแตกต่างกันในการลงโทษบุตรของบิดามารดาไทยและบิดามารดาจีน
2. มีความแตกต่างกันในบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นไทยและเด็กวัยรุ่นลูกจีนดังนี้
 - 2.1 เด็กวัยรุ่นไทยมีความสามารถในการเข้าสังคมมากกว่าเด็กวัยรุ่นลูกจีน
 - 2.2 เด็กวัยรุ่นไทยมีความสามารถทางสติปัญญาน้อยกว่าเด็กวัยรุ่นลูกจีน
 - 2.3 เด็กวัยรุ่นไทยมีความมั่นคงทางอารมณ์มากกว่าเด็กวัยรุ่นลูกจีน
 - 2.4 สภาพทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นไทยมีความอดทนน้อยกว่าเด็กวัยรุ่นลูกจีน
 - 2.5 มีความแตกต่างกันในการประหลาดใจตามระเบียบแบบแผนระหว่างเด็กวัยรุ่นไทยและเด็กวัยรุ่นลูกจีน
 - 2.6 เด็กวัยรุ่นไทยมีสภาพทราเวียงกว่าเด็กวัยรุ่นลูกจีน
 - 2.7 เด็กวัยรุ่นไทยมีความสามารถในการรับมือกับคนอื่นน้อยกว่าเด็กวัยรุ่นลูกจีน
 - 2.8 เด็กวัยรุ่นไทยมีความมั่นใจในตนเองน้อยกว่าเด็กวัยรุ่นลูกจีน
 - 2.9 มีความแตกต่างกันในสภาพทางจิตใจของเด็กวัยรุ่นไทยและเด็กวัยรุ่นลูกจีน
 - 2.10 เด็กวัยรุ่นไทยมีความสามารถในการเข้ากลุ่มมากกว่าเด็กวัยรุ่นลูกจีน
 - 2.11 มีความแตกต่างกันในความสามารถในการควบคุมจิตใจของเด็กวัยรุ่นไทยและเด็กวัยรุ่นลูกจีน
 - 2.12 เด็กวัยรุ่นไทยมีความเป็นตัวของตัวเองน้อยกว่าเด็กวัยรุ่นลูกจีน
 - 2.13 เด็กวัยรุ่นไทยมีความสามารถในการยับยั้งตนเองน้อยกว่าเด็กวัยรุ่นลูกจีน

2.14 เด็กวัยรุ่นไทยมีการแสดงออกของอารมณ์น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นลูกจีน

2.15 เด็กวัยรุ่นไทยมีโมครีส์มีตซ์ (เกรงใจ) มากกว่าเด็กวัยรุ่นลูกจีน

3. มีความสัมพันธ์กันระหว่างสังคมประเพณีและบุคลิกภาพของบุตรที่ได้รับจาก บิดามารดาไทยและจีน

เหตุผลในการตั้งสมมุติฐาน

ผลการวิจัยของเพราพรรณ ประสิทธิ์ภา⁴¹ ซึ่งเปรียบเทียบสังคมประเพณีของ บิดามารดาไทยและจีน พบว่าบิดามารดาไทยฝึกความสัมฤทธิ์ผลมากกว่าบิดามารดาจีน และเนื่องจากในตัวแปรการฝึกความสัมฤทธิ์ผล ส่วนใหญ่เป็นการฝึกความสัมฤทธิ์ผลทาง การศึกษา แต่คนจีนในประเทศไทยส่วนใหญ่ทำการค้าขาย ไม่เห็นความสำคัญของการ ศึกษาเท่าคนไทย เพราะการศึกษาไม่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดสถานะของเขา ไม่ ใ้เป็นส่วนนำให้ชายฐานะชั้นได้⁴² จึงตรงข้ามกับคนไทยที่ต้องพยายามมีการศึกษาสูง เพื่อเป็นเครื่องประกันอนาคต และส่วนใหญ่นิยมการรับราชการเป็นเจ้าคนนายคน⁴³ เมื่อเป็นเช่นนั้นบิดามารดาไทยจึงน่าจะฝึกความสัมฤทธิ์ผลและมีความคาดหวังในตัวบุตรมาก กว่าบิดามารดาจีน ซึ่งเป็นสมมุติฐานข้อ 1.1 และ 1.2 ของผู้วิจัย

⁴¹ เพราพรรณ ประสิทธิ์ภา, เรื่องเดียวกัน.

⁴² Chaiyaporn Wichawut, "Value Differences between Thais and the Second Generation Chinese in Thailand" Master's Thesis in in Education : Graduate School, Chulalongkorn University, 1967, p. 13.

⁴³ ไบตัน (นามแฝง) จดหมายจากเมืองไทย เล่ม 1 (พระนคร : แพร่พิทยา, 2513) หน้า 204.

Skinner⁴⁴ ได้เปรียบเทียบลักษณะของคนจีนและคนไทยไว้ว่า คนจีนเป็นผู้ที่
ชอบความอิสระ แต่คนไทยพอใจที่จะพึ่งพาอาศัยผู้อื่น จากลักษณะความแตกต่างดัง
กล่าว จึงควรจะมีสัมพันธภาพสังคมประเภทของบิดามารดา เพราะบิดามารดาเป็นคนที่
ไร้มิตานิยมแบบใด ควรจะฝึกบุตรให้เป็นแบบเดียวกัน ดังนั้น บิดามารดาจีนควรฝึก
ความเป็นอิสระให้แก่บุตรมากกว่าบิดามารดาไทย ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ โบตัน⁴⁵
ซึ่งได้เปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาไทยและจีนไว้ว่า

...บางคน [หมายถึงบิดามารดาไทยบางคน - ผู้วิจัย] ตามใจลูก
เลี้ยงลูกอย่างถนอมเกินสมควร ลูกโตอายุสี่ขวบแล้วก็ตามใจ ไม่
ต้องทำงาน พ่อแม่หาเลี้ยงไปเรื่อย ๆ เขาเลี้ยงลูกวิธีนั้นถึงได้
จนไปเจ็ดปี แล้ววิธีเลี้ยงลูกของจีนจะไม่ทำให้เราจนเป็นอันขาด
ลูกจะเป็นกำลังช่วยเราทำงาน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเรียนหนังสือ
ไปด้วย เพื่อว่าจะได้ช่วยตัวเองและลูกของเขาในอนาคต...

ด้วยแนวโน้มของความแตกต่างดังกล่าว ผู้วิจัยจึงอาศัยเป็นแนวในการตั้งสมมุติ
ฐานข้อ 1.3 ว่าบิดามารดาไทยฝึกความเป็นอิสระน้อยกว่าบิดามารดาจีน

Hanks และ Phillips⁴⁶ ได้วิจัยบุคลิกภาพของคนไทย พบว่า "...คนไทย
ไม่นิยมแสดงความรู้สึกเกรี้ยวกราดให้เห็น แสดงแต่ความสุภาพอ่อนโยน อารมณ์ดี

⁴⁴G. William Skinner, Chinese Society in Thailand : An Analytical History (New York : Cornell University Press, 1957) p. 91.

⁴⁵โบตัน, เรื่องเดิม, หน้า 240.

⁴⁶Lucien M. Hanks, Jr. and Herbert P. Phillips, "A Young Thai from the Countryside," p.637, In Kaplan, Studying Personality Cross-Culturally (Illinois : Row Perterson and Company, 1961), pp. 637 - 656.

เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง ... ไม่นับสนุนการเป็นศัตรู สนับสนุนความ
มีใจกว้าง..." ซึ่งลักษณะดังกล่าว เป็นลักษณะของบุคลิกภาพแบบไมตรีสัมพันธ์ เกรงใจ
Wendell Blanchard⁴⁷ ก็เขียนถึงบุคลิกภาพของคนไทยว่า "มีความเกรงใจสูง ไม่
พยายามทำคนให้คนอื่นยุ่งยาก มักชอบใช้คำว่า 'ไม่เป็นไร' เพื่อรักษามิตรภาพ ระงับ
ความโกรธ" ส่วนคนจีน ไม่มีใครสำรวจลักษณะไมตรีสัมพันธ์ไว้ แต่จากปรากฏการณ์
พบว่า คนจีนรักความเป็นอิสระในการทำงาน คือค้าขาย และคนจีนมีวัฒนธรรมยกย่องเงิน⁴⁸
จึงน่าจะเป็นแนวโน้มว่า คนจีนมีบุคลิกภาพไมตรีสัมพันธ์น้อยกว่าและฝึกให้แก่บุตรน้อยกว่า
คนไทย ผู้วิจัยจึงอาศัยเป็นแนวในการตั้งสมมุติฐานข้อ 1.5 ว่ามีความฉลาดไทยฝึกไมตรี
สัมพันธ์ให้แก่บุตรมากกว่าบิดามารดาจีน

Skinner⁴⁹ เขียนถึงคนไทยไว้ว่า คนไทยโดยทั่วไปเป็นผู้ที่เกียจคร้าน ทำ
งานเพื่อสนองความต้องการของคนในระยะนั้น Blanchard⁵⁰ ก็ให้ทัศนะสอดคล้องกัน
ว่า คนไทยมีชีวิตอยู่เพื่อปัจจุบัน และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยเอง ก็เห็นว่าคนจีนมี
ความอดกลั้นความต้องการมากกว่า ในปีหนึ่งได้แต่งงานและเห็นแว่แรกเกิดตอน
หยุดกระสุน คนจีนทำแต่งงาน ประหยัด กระเพิ่มกระแหม ลดกลั้นความต้องการใน
วันนี้ เก็บเงินไว้เพื่อความสบายในวันหน้า⁵¹ คนจีนจึงน่าจะฝึกให้บุตรเป็นผู้อดใจรอได้

⁴⁷Wendell Blanchard, Thailand : its people, its society, its culture (New Haven : Hraf Press, 1957)

⁴⁸เสฐียรโกเศศ (พระยาอรรณวราชชน) ชีวิตชาวไทยสมัยก่อน (พระนคร :
บรรณาการ, 2512), หน้า 79.

⁴⁹Skinner, op.cit., 791.

⁵⁰Blanchard, loc.cit.

⁵¹ไมตัน, เรื่องเดิม, หน้า 37.

มากกว่าคนไทย ผู้วิจัยจึงตั้งเป็นสมมุติฐานข้อ 1.6 ว่า บิดามารดาไทยเปิดการอดใจรอ
ได้น้อยกว่าบิดามารดาจีน

เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมโมตรีสัมพันธ์ บุคคลมีความเกรงใจสูง ให้ความสำคัญ
ความซื่อตรง⁵² คนไทยจึงไม่ชอบพฤติกรรมที่แสดงถึงการถ้าวาว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
เมื่อแสดงกับผู้ใหญ่ การวิจัยของสถาบันระหว่างชาติสำหรับคนคว่ำเรื่องเด็กที่กำพร้า⁵³
ก็พบว่า

...แม่ส่วนใหญ่สอนให้ลูกยึดคติที่ว่า "แท้เป็นพระ ชนเป็นมาร"
ชื่อนี้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัยโดยทั่วไปของคนไทย
คือ ความรักสงบ ลักษณะดังกล่าวนี้ น่าจะเป็นมูลเหตุให้แม่อบรม
เด็กของตนให้เป็นผู้ระมัดระวัง และยับยั้งความถ้าวาวเสีย
แม้แต่ในกรณีที่ถูกรังแก...

ส่วนการเปิดความถ้าวาวของคนจีนไม่มีผู้ใดวิจัยไว้ แต่จากสมมุติฐานที่ว่า คนจีน
เปิดความเป็นอิสระมากกว่า และเปิดโมตรีสัมพันธ์น้อยกว่าคนไทย คนจีนจึงน่าจะเน้นการ
ระงับพฤติกรรมถ้าวาวน้อยกว่าคนไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งเป็นสมมุติฐานข้อ 1.8 ว่า
บิดามารดาไทยยับยั้งการถ้าวาวของบุตรมากกว่าบิดามารดาจีน

ลักษณะของคนไทยโดยทั่วไป เป็นคนเข้ากับคนอื่นได้ง่าย สามารถปรับตัวกับคน
แปลกหน้าได้ดี ขอบสนามคม มีอัธยาศัย ประเพณีของไทยก็มีว่า "ใครมาถึงเรือนธำ
ทองต้อนรับ" ความหัตสนะของคนทั่วไปที่เข้ามาในเมืองไทย ก็มองว่าคนไทยเป็นคน

⁵² วิทยุผด วิเชียรโชติ, คร., เรื่องเดิม, หน้า 33 - 34.

⁵³ สถาบันระหว่างชาติสำหรับการคนคว่ำเรื่องเด็ก. อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนา
การของเด็กที่กำพร้า อาเภอเมือง จังหวัดชลบุรี (พระนคร : สุริยสภา, 2510),
หน้า 79.

ยิ้มง่าย ใจดี และลักษณะอีกอย่างของคนไทย คือเป็นคนรักสนุก โบทัน⁵⁴ ได้เปรียบเทียบคนไทยกับคนจีนไว้ว่า คนไทยชอบพิกัดคนมันเทิง ปีนึง ๆ มีวันหยุดเนื่องในโอกาสต่าง ๆ มากมาย และใช้เวลาในวันหยุดเหล่านั้นไปในการเที่ยวเตร่ แต่คนจีนรักงาน ถือว่างานคือชีวิต ความสนุกสนานมันเทิงเป็นเพียงของชั่วคราวชั่วคราว เมื่อคนไทยรักสนุกมากกว่า ชอบสมาคมมากกว่าคนจีน คนไทยจึงน่าจะมีความสามารถในการเข้าสังคมมากกว่าคนจีน ผู้วิจัยจึงอาศัยเป็นแนวในการตั้งเป็นสมมุติฐานข้อ 2.1

ทัศนคติของคนไทยโดยทั่วไปแล้ว มักจะยกย่องคนจีนเป็นผู้ที่มีความเฉลียวฉลาด ในขณะที่นักเรียนไทยและจีนเรียนรวมกัน ก็มักจะปรากฏว่าเด็กจีนเรียนได้ดีกว่า และความจริงที่ปรากฏอยู่อีกข้อหนึ่งคือ อัตราส่วนของผู้ที่เข้าเรียนวิศวกรรมศาสตร์ หรือแพทยศาสตร์ ซึ่งเป็นแขนงวิชาที่ค่อนข้างมีความสามารถทางสติปัญญาสูง ก็เป็นเด็กจีนเสียมาก ผู้วิจัยจึงอาศัยเป็นแนวในการตั้งสมมุติฐานข้อ 2.2 ว่า เด็กวัยรุ่นไทยมีความสามารถทางสติปัญญาน้อยกว่าเด็กวัยรุ่นจีน

ลักษณะของคนจีนลักษณะหนึ่งในทัศนคติของคนไทย คือเป็นคนเห็นพระหนักง่าย ชอบโอ้อวดววย ดังมีคำกล่าวของคนไทยถึงคนจีนในแง่นี้ เวลาว่าคนใดคนหนึ่งง่ายว่า "ทำอย่างกับเจ๊กันไฟ" และ Blanchard⁵⁵ ได้เขียนถึงคนไทยว่า เป็นคนสงบ เงียบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงอาศัยความแตกต่างดังกล่าวเป็นแนวในการตั้งสมมุติฐานข้อ 2.3 ว่า เด็กวัยรุ่นไทยมีความมั่นคงทางอารมณ์มากกว่าเด็กวัยรุ่นจีน

โดยทั่วไปแล้ว เมื่อเปรียบเทียบความอดทนของคนไทยกับคนจีน คนจีนมักได้รับยกย่องว่าเป็นผู้มีความอดทนมากกว่าคนไทย และคุณสมบัติข้อนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนจีนมีความสามารถในการค้าขายมากกว่าคนไทย เพราะคนจีนมีความพยายาม นานะอดทน ไม่ย่อท้อ โบทัน⁵⁶ ได้กล่าวไว้ว่า "...เลือกคนจีนต้องไม่ทำอะไรแล้วทิ้งกลางคัน โดยไม่ประสบความสำเร็จ เราไม่เคยขอยกย่องความลำบากใด ๆ ที่สิ้น..."

⁵⁵Blanchard, loc.cit.

⁵⁶โบทัน, เรื่องเดิม, เล่ม 2, หน้า 364.

ด้วยลักษณะดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งเป็นสมมุติฐานข้อ 2.4 ว่า สภาพทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นไทยมีความอดทนน้อยกว่าเด็กวัยรุ่นลูกจีน

จากลักษณะของคนไทยเมื่อเปรียบเทียบกับคนจีน ถึงโลกลาวไวแล้วในการตั้งสมมุติฐานข้อ 2.1 ว่า คนไทยรักความสนุกสนานเบิกบาน ชอบเที่ยว ชอบพักผ่อนบันเทิงมากกว่าคนจีน ผู้วิจัยจึงอาศัยเป็นแนวในการตั้งสมมุติฐานข้อ 2.6 ว่า เด็กวัยรุ่นไทยมีสภาพร่าเริงกว่าเด็กวัยรุ่นลูกจีน

เนื่องจากคนไทยมีค่านิยมในการพึ่งพาอาศัยผู้อื่น⁵⁷ คนไทยไม่ชอบเป็นหัวหน้า ไม่ชอบสถานการณ์ที่ต้องมีการริเริ่ม ตัดสินใจ⁵⁸ รวมลักษณะที่กล่าวมาทั้งหมด น่าจะชี้ให้เห็นแนวโน้มว่าคนไทยไม่มีใครมีความรับผิดชอบ ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง และไม่รู้จักพึ่งตนเอง คงจะพึ่งพาผู้อื่นเสมอ จะเห็นว่าไทยเองก็มีนักวิชาการ ผู้ชำนาญงานที่เรียนสำเร็จจากต่างประเทศเหมือนกัน แต่เมื่อมีปัญหายุ่งยากที่หาทายให้แก้ไข คนไทยหรือรัฐบาลไทยกลับนิยมเชิญหรือจ้างผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาแก้ปัญหาให้ เช่นปัญหาการจราจรเป็นต้น คนไทยไม่กล้าแสดงความสามารถเอง ไม่กล้ารับผิดชอบ เพราะคนไทยมีนิสัยกลัวผิด กลัวเสียหน้า จึงต้องคอยพึ่งความสามารถของผู้อื่นอยู่เสมอ ลักษณะนิสัยอย่างนี้ได้รับการอบรมมาจากครอบครัว ซึ่งตรงกันข้ามกับคนจีน

...คนไทยเราสั่งสมนิสัยให้บุตรเป็นผู้ขอทุกสิ่งจากพ่อแม่ตลอดไป แต่คนจีนสั่งสมนิสัยให้บุตรเป็นผู้ให้พ่อแม่มากกว่าคนไทยอยู่สักหน่อย เรามักจะกวานพ่อแม่ไปจนโต มีครอบครัวแล้วก็ยังขอเงินกันอยู่ และพ่อแม่ก็พอใจให้เป็นค่างนั้นด้วย พ่อแม่ฝรั่งหรือพ่อแม่จีน ไม่ขบใจแน่ ๆ เพราะลูกไม่รู้จักรับผิดชอบเสียที...⁵⁹

⁵⁷Skinner, op.cit., p.91.

⁵⁸Blanchard, loc.cit.

⁵⁹โบตั๋น; เรื่องเดิม, หน้า 401.

จากแนวโน้มของความแตกต่างดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงอาศัยเป็นแนวในการตั้งสมมุติฐานข้อ 2.7 ว่า เด็กไทยมีความสามารถในการรับอิทธิพลน้อยกว่าเด็กจีน

จากลักษณะของคนไทยที่โตออกไปแล้วในการตั้งสมมุติฐานข้อ 2.7 ว่า คนไทยไม่ชอบสถานการณ์ที่ต้องมีการริเริ่ม ตัดสินใจ ไม่ชอบแก้ปัญหาด้วยตนเอง ชอบพึ่งพาอาศัยผู้อื่น บอมนแสดงถึงลักษณะเบื้องหลังที่เป็นคนเหตุของลักษณะเหล่านี้ว่า คนไทยไม่มีความมั่นใจในตนเอง หรือถ้ามีก็น้อย แต่คนจีนนั้นเขามีความมั่นใจในตนเองสูง มีความเชื่อมั่นในความสำเร็จในการทำงานที่หา เวลาทำอะไรจึงทำจริง ค่าช่ายก็ค่าช่ายจริง ๆ จากความแตกต่างดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงอาศัยเป็นแนวในการตั้งเป็นสมมุติฐานข้อ 2.8 ว่า เด็กไทยมีความมั่นใจในตนเองน้อยกว่าเด็กจีน

คนไทยมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับสังคมแบบพึ่งพาอาศัยกัน เป็นมิตรกัน ไม่สนับสนุนการเป็นศัตรู สนับสนุนความมีใจกว้าง⁶⁰ คนไทยไม่นิยมถือโทษโกรธเคือง มักชอบใช้คำ "ไม่เป็นไร" เพื่อรักษาความสัมพันธ์ไว้ และเก็บความไม่พอใจไว้ข้างใน นิยมความสุภาพอ่อนน้อม และการทำตามคำสั่ง ไม่ชอบทำงานที่ต้องมีการริเริ่ม ตัดสินใจตามลำพัง ชอบการสมาคม ชอบเที่ยว รักสนุก บุคลิกภาพดังกล่าวมานี้ย่อมแสดงว่าคนไทยเห็นความสำคัญของกลุ่ม และมีทักษะในการเข้ากับกลุ่ม ส่วนคนจีนนั้นนอกจากจะไม่ชอบเที่ยว ไม่ชอบงานสังคมแล้ว ลักษณะงานค่าช่ายที่ตัวนั้นก็ เป็นงานที่ทำโดยลำพังอิสระ ไม่มีนาย ไม่มีเพื่อนร่วมงาน คนจีนจึงน่าจะมีทักษะในการเข้ากับกลุ่มน้อยกว่าคนไทย ผู้วิจัยจึงอาศัยแนวโน้มของความแตกต่างนี้เป็นแนวในการตั้งสมมุติฐานข้อ 2.10 ว่า เด็กไทยมีความสามารถในการเข้ากับกลุ่มมากกว่าเด็กลูกจีน

เนื่องจากคนไทยเป็นคนที่มีความเกรงใจสูง ไม่พยายามทำตนให้เป็นที่ยุ่งยากของคนอื่น⁶¹ อ่อนน้อม เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่⁶² แม้บางครั้งจะรู้สึกว่าการเห็นของ

⁶⁰ Hanks and Phillips, op.cit., p. 632.

⁶¹ Blanchard, loc.cit.

⁶² สถาบันระหว่างชาติสำหรับคนพิการ เรื่องเด็ก, เรื่องเดิม, หน้า 85.

ผู้ใหญ่ไม่ถูกต้อง ก็ไม่กล้าคัดค้าน คนไทยเน้นความสำคัญของความเป็นญาติพี่น้อง ความ
เป็นเพื่อน แม้วางใจจริง เพื่อนหรือญาติจะทำอะไรบางอย่างซึ่งตนจะสงสัยเปรียบ
ก็ไม่กล้าคัดค้าน กลัวเสียความสัมพันธ์ จึงน่าจะแสดงแนวโน้มว่า คนไทยมีความเป็น
ตัวของตัวเองน้อย แต่คนจีนเน้นความสำเร็จของงานของตนเป็นสำคัญ รักการพึ่งตน
เอง มีความมั่นใจในความสามารถของตน ไม่นิยมการพึ่งคนอื่น ดังนั้นคนจีนจึงไม่
ต้องเกรงใจใคร และยอมแสดงแนวโน้มว่าคนจีนมีความเป็นตัวของตัวเองสูง จาก
ความแตกต่างของแนวโน้มของลักษณะของคนไทยและคนจีนดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงตั้ง
เป็นสมมุติฐานข้อ 2.12 ว่า เด็กไทยมีความเป็นตัวของตัวเองน้อยกว่าเด็กลูกจีน

จากลักษณะความเชื่อมั่นในความสำเร็จของงานของคนจีน ความมานะพยายาม
บากบั่นหันฝ่าอุปสรรคเพื่อให้งานบรรลุโดยไมย่อท้อและละทิ้งกลางคัน มีความอุทิศส่าหะใน
การค้ำขาย ทำส่วนจนที่ว่ารวยเป็นเศรษฐี มีความสามารถบังคับตนเองในการทำงานใด
ก็ สามารถทำงานโดยอิสระไม่มีผู้บังคับบัญชาใดก็ได้ แต่คนไทยรักการทำงานราชการ
เพราะไม่ชอบทำงานตามลำพัง ชอบทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ความแตกต่างดัง
กล่าวจึงน่าจะแสดงถึงแนวโน้มว่า คนไทยมีความสามารถในการบังคับตนเองน้อยกว่า
คนจีน ซึ่งผู้วิจัยอาศัยแนวโน้มของความแตกต่างนี้ตั้งเป็นสมมุติฐานข้อ 2.13 ว่า เด็กไทย
มีความสามารถในการบังคับตนเองน้อยกว่าเด็กลูกจีน

คนไทยมีบุคลิกภาพแบบตามสบาย ชอบอะไรง่าย ๆ ส่วนมากพอใจในวิถีทาง
ของตน ไม่กระตือรือร้นในการเปลี่ยนแปลง⁶³ ถ้านิยมของคนไทยก็มีอยู่ว่า "จงพอใจ
ในสิ่งที่ตนมีอยู่" จึงทำให้คนไทยส่วนใหญ่เป็นคนใจเย็น เก็บความรู้สึกได้ดี เฉลียวชา
ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน แต่คนจีน เนื่องจากเป็นคนว่องไว สนุกสนาน
จึงเป็นคนที่ทำอะไรอย่างกระฉับกระเฉงว่องไว จะสังเกตลักษณะการค้ำขายของพ่อค้า
แม่ค้าคนไทยและคนจีนได้ว่า พฤติกรรมของคนไทยมักจะเป็นไปอย่างเนิบ ๆ เชื่องช้า
ซึ่งเปรียบเทียบกับคนจีนแล้ว เขามีความว่องไวกว่า คนจีนจึงน่าจะมีแรงกระตุ้นของ

⁶³ Blanchard, *loc.cit.*

อารมณ์สูงกว่าคนไทย จากความแตกต่างของพฤติกรรมดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงตั้งเป็นสมมุติฐานข้อ 2.14 ว่า คนไทยมีการแสดงออกของอารมณ์น้อยกว่าเด็กลูกจีน

จากลักษณะของคนไทยที่โล่งใจแล้วในการตั้งสมมุติฐานข้อ 1.5 กล่าวคือ คนไทยมีความเกรงใจสูง ไม่ชอบความขัดแย้ง เน้นความสำคัญของมิตรภาพความสัมพันธ์ ชอบใช้คำไม่เป็นไร และระงับความไม่พอใจไว้ และคนจีนเน้นความสำคัญที่เงิน ไม่มีน้ำใจอย่างคนไทย ย่อมแสดงถึงแนวโน้มของบุคลิกภาพที่ต่างกันระหว่างคนไทยและคนจีนว่า คนไทยมีไมตรีสัมพันธ์สูงกว่า ผู้วิจัยจึงตั้งเป็นสมมุติฐานข้อ 2.15 ว่า เด็กไทยมีไมตรีสัมพันธ์ (เกรงใจ) มากกว่าเด็กลูกจีน

จากทฤษฎีบุคลิกภาพ ทฤษฎีสังคมประภคิต และทฤษฎีเกี่ยวกับความสำคัญของครอบครัว ที่โลกกล่าวไว้แล้วในทฤษฎีเบื้องต้น ซึ่งเห็นว่า บุคลิกภาพเกิดจากการหล่อหลอมของสังคมประภคิต โดยเฉพาะสังคมประภคิตจากครอบครัว จากบิดามารดา ผู้วิจัยจึงอาศัยเป็นแนวในการตั้งสมมุติฐานข้อที่ 3 ว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างสังคมประภคิตและบุคลิกภาพของบุตรที่ได้รับจากบิดามารดาไทยและจีน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในเรื่องของสังคมประภคิต ผู้วิจัยได้จำกัดขอบเขตของการศึกษาไว้เฉพาะเรื่อง

- 1.1 การฝึกความสัมฤทธิ์ผล
- 1.2 ความคาดหวังในตัวบุตร
- 1.3 การฝึกความเป็นอิสระ
- 1.4 ความเข้มงวด
- 1.5 การฝึกไมตรีสัมพันธ์
- 1.6 การฝึกการรอคอย
- 1.7 การฝึกให้มีระเบียบวินัย

- 1.8 การยับยั้งความก้าวร้าว
- 1.9 การไต่ถามข้อสงสัย
- 1.10 การลงโทษ
2. ในเรื่องของบุคลิกภาพ ผู้วิจัยได้จำกัดขอบเขตของการศึกษาไว้เฉพาะเรื่อง
 - 2.1 ความสามารถในการเข้าสังคม
 - 2.2 ความสามารถทางสติปัญญา
 - 2.3 ความมั่นคงทางอารมณ์
 - 2.4 สภาพทางอารมณ์
 - 2.5 การประพฤติตามระเบียบแบบแผน
 - 2.6 สภาพปราศเรงหรือหุนหัน
 - 2.7 ความสามารถในการรับยัดข้อม
 - 2.8 ความมั่นใจในตนเอง
 - 2.9 สภาพทางจิตใจ
 - 2.10 ความสามารถในการเข้ากับกลุ่ม
 - 2.11 ความสามารถในการควบคุมจิตใจ
 - 2.12 ความเป็นตัวของตัวเอง
 - 2.13 ความสามารถในการบังคับตนเอง
 - 2.14 การแสดงออกของอารมณ์
 - 2.15 โมตรีสัมพันธ์หรือสัมฤทธิ์สัมพันธ์

3. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เลือกมาจากนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 มีอายุระหว่าง 16 - 18 ปี ในโรงเรียนราษฎร์ และรัฐบาล 7 โรงเรียน ดังนี้

- 3.1 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย
- 3.2 โรงเรียนอัสสัมชัญ
- 3.3 โรงเรียนปานะพันธ์วิทยา

3.4 โรงเรียนไกรมิตรวิทยาลัย

3.5 โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์

3.6 โรงเรียนยานนาวา

3.7 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

ดังนั้น การนำผลการวิจัยไปใช้กับตัวอย่างประชากรกลุ่มอื่น ๆ อาจจะได้ผลที่แตกต่างไปจากการวิจัยครั้งนี้

ความเชื่อเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้เชื่อว่า แบบสอบถามบุคลิกภาพ HSPQ แบบ A และแบบสอบถามบุคลิกภาพไมตรีสัมพันธ์ สามารถวัดบุคลิกภาพของบุคคลได้ และเชื่อว่าแบบสัมพันธ์สังคมประภีศ สามารถบอกวิธีการและความคิดเห็นของบิคาบารคาในการสังคมประภีศบุตร

คำจำกัดความ

สังคมประภีศ หมายถึง วิธีการเลี้ยงดู อบรม และการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่บิคาบารคาให้แก่บุตร

บุคลิกภาพ หมายถึง แบบพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งบุคคลได้รับสะสมมาจากสังคมประภีศของบิคาบารคาและของสถาบันสังคมอื่น

คนไทย หมายถึง คนในกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีเชื้อชาติไทย มีบิคาบารคา บู่ ยา ตา ยาย เกิดในประเทศไทย

คนจีน หมายถึง คนในกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีเชื้อชาติจีน มีบิคาบารคา บู่ ยา ตา ยาย เกิดในประเทศจีน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้

1. อาจจะทำให้ทราบถึงลักษณะและความแตกต่างทางบุคลิกภาพของคนไทย และคนจีน ซึ่งได้จากสังคมประเพณีที่ต่างกัน
2. อาจจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาเรื่องคนจีนในประเทศไทยต่อไป
3. อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการติดต่อและการปกครองคนจีนที่อยู่ในประเทศไทย
4. อาจจะเป็นประโยชน์ก่อนการค้า ในการเลือกใช้วิธีการสังคมประเพณีที่เหมาะสม

เหมาะสม

5. อาจจะเป็นประโยชน์ต่อครู ในการเข้าใจเด็กที่ตนเองสอน
6. อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของประเทศ กล่าวคือจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ค่านบุคลิกภาพ ซึ่งจะ เป็นแนวทางให้นักการศึกษาสร้างปรัชญาการศึกษาที่เป็นปรัชญาของไทยเอง ทำให้การพัฒนาการศึกษาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว
7. อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ โดยจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงสังคมประเพณีระดับครอบครัวเพื่อให้ได้บุคลิกภาพแบบที่ประเทศต้องการ